

Pozdrav iz domovine

Štev. 10, 11, 12. našim vojakom na bojišču.

Leto II.

Izhaja dvakrat na mesec.

Ljubljana, 20. novembra 1917.

Cena četrletno 50 vin., polletno 1 K, celoletno 2 K.

V sveti noči.

Mesec na višini
plava med oblaki,
mož na straži hodi
s težkimi koraki.

Onkraj straže včasih
konj vojaški hrzne.
Tiho! Komaj glas se
zadoneti drzne.

A nekdo se straži
skoz drevesa, bela
tihosmelo bliza,
ne boji se strela.

»Kdo je?« — Mož nameri
z naglimi rokami.
»Sveta noč! Umolkní!
Pusti cev ob rami.«

In vojak poklekne,
blagoslovljen vstane.
Sveta noč izgine
tihoma s poljane.

Silvin Sardenko.

Božični pozdrav.

Tiho in svečano, kakor angelsko petje, se bo glasila ona vedno lepa pesem: »Sveta noč — blažena noč.« Takrat sem misli vseh vernih mude tam, kjer Devica z Jožefom varje Detece nam —

Pa tudi letos — že četrto leto — bodo naše misli razdeljene! Od jaslí bodo uhajale na bojne poljane, v tabore, v vojašnice in bolnišnice in iskale tam sinove, očete, brate, prijatelje — znance.

Otožno bo mamica zrla v jaslice. Razumela bo, kakor nikoli, Marijino bolest, ki ni mogla položiti svojega novorojenca ne v zibelko, ne v posteljico; v božični noči mu postilja v jaslicah v razkopanem hlevu — »Kakšno ležišče ima pač danes moj otrok — ali tudi on prezebuje v podrtem hlevu — v zasilnem podstrešju — morda leži na prostem v mrzli božični noči?« In zaprla bo mati oči, da bi laglje romale njene misli. In njen duh bo pehitel čez ledene gore in zasnežene doline in iskal dragega siná, preiskal bo strelne jarké, kaverne, zasilna bivališča in prostrano bojno polje in se ustavil morda kje na polbočju gore, pod visoko jelko. Tam stoji njen sin, pod mogočnim božičnim drevesom. Njegova slika vedno jasneje stopa pred materine oči. Na straži stoji in nemo zre v dolino proti sovražniku. Zamisljen je! Kaj neki misli? Ali je dobil naše božič-

ne pozdrave? V rokah ima dopisnico — tu in tam jo prebere — Tu in tam se vtopi v njo! Od doma je, naše je. Tudi on misli na nas — tudi njegov duh nocoj hiti čez plan in log —! Bog ve, kje so se srečale materine in sinove misli —! Tako bo napol sanjala dobra mamica!

In za mizo bo resno sedel oče in bobnal s prsti po mizi! Pa se bo obrnil do žene: »Bog ve, je prejel naš Janez našo pošiljatev in pismo?« Tudi očetove misli bodo romale ta večer. S pismom in pošiljativjo bo hitelo na bojno polje tudi njegovo očetovsko srce.

Ljubezen je prišla na sveti večer na zemljo. Ljubezen — prava družinska ljubezen — je tisto noč plamtela v betlehemskem hlevu in odsev in odmev te ljubezni bo ta večer pošiljal tihe — pa goreče pozdrave — sinovom — očetom — bratom in prijateljem v mrzli — vojni svet —

Vojak! Nebroj src po domovini bo ta večer mislilo na vas, v gorki ljubezni — in vam pošiljalo tihe božične pozdrave!

Edini zvon v stolpu bo odzvonil in množice se bodo usule v cerkev. Polnočnica je. Po evangelijsu bo duhovnik molil očenaš za naše vojake. V marsikaterem očesu se bo tu zalesketala solza! Vsa srca se bodo združila in kipele v skupni prošnji proti nebeškim višavam — k božičnemu Detetu, naj ne pozabi na vas — sinove, očete, brate, prijatelje, vojake! Naše oči bodo zrle v jaslice, naša srca pa bodo prosila za vas, da bi postali — tudi vi v mrzli, vojni noči — deležni tihega božičnega veselja.

Mislí na vas — molitve za vas, vojakí — to bo naš božični pozdrav iz domovine.

Mir vam bodi.

Predragi! Vam in Vašim tolažbe lačnim srcem naj povem sledečo povest:

Bili so časi, ko je zavládala noč in ko so ljudje v temi prignali svojo hudobijo do skrajnosti, čez katero niso mogli več: višek pomanjkanja, višek hlapčevstva, višek zatiranja, višek nečistosti in pohotnosti, višek vsega slabega. A na drugi strani višek pomanjkanja, višek tlačanstva, višek ogromnih solza, ogromne gore neizmernega trpljenja. Pohotneži, ki so bičali ljudstvo s težkimi udarci, so mislili, da so bogovi, in bo pozabili na resničnega in pravega Boga. Postavljali so si bogove sami. Ako so ubijali, so mislili, da časte s tem boga, ako so pijančevali, so mislili, da delajo po zapovedih božjih, ako so nečistovali, so govorili, da vrše voljo božjo.

Bila je zares grozna tema in čudno bi bilo, ako bi ne bil Gospod Bog udaril v to brezno greha.

Bili so pa nedolžni med njimi, to je bil rod trpinov. V svoji neizmerni boli so stegovali roke in ihteli: »Gospod, če zaslužimo in če imaš še dopačdenje nad nami, zakaj nam ne prihiš pomagat? Zakaj nas pušiš, da smo tlačeni mi in Tvoje sveto ime radi onih nekaterih? Gospod, ali naj umremo v trpljenju in brez Tebe? Usmili se nas, Gospod, pridi, Rešenik!«

Bila je glasna molitev, polna koprnih želja po Rešitelju, vseh onih, ki so nosili pečat robstva, zaupna, da je šla skozi nebo.

»Usmili se nas, Gospod! Saj smo Tvoji in Tvoji hočemo biti. Zato pridi, pridi!«

Gospod Bog jih je uslišal: »Bodi!«

In tedaj so se odprla nebesa, ljudstvo je vzdrtelo. Ker občutilo je sladkost, v kateri se je skopalo njihovo trpljenje, kjer so nanovo zrastle moči in so se srca umirila. Zagledali so skozi odprta nebesa dobrotnega Boga v svojem veličju in čas, ko se bo izvršilo božje včlovečenje.

Zbrali so se na betlehemskih poljanah in pozdravili Salvatorja, ki je prišel med nje s pozdravom: »Mir vam bodi in blagoslov.«

Po tisti pretresljivi molitvi: »Usmili se,« je zadonel glasni slavospev: »Slava Bogu in mir ljudem. Hvalimo Te, povečujemo Te, zahvaljujemo Te, Gospod, za milost, katero nam je dalo Tvoje Srce.«

Nato stoletja dolga doba. Človeški rod je molil Boga, pa zopet pozabil, a milost Njegova ga je dvignila in zopet se je ogreval v ljubezni. Kako nestalen je človek. In kako malo hvaležen. To so pokazali vsi časi.

A prišli so novi, ko je človek zopet podivjal pod svojo čast in ko je hotel biti vsemočen. Vsled takih žalitev se je razsrdil Gospod in poslal hude nadloge: naj ljudstvo spozna, da je le On Gospod in da ga ni razen Njega. Vzplamtel je svetovni požar. Narodí so se zasovražili in šli eden čez drugega. Vezi, s katerimi je zvezala narava človeštvo, so razrahljali in presekali. Tako se je moral ločiti mož od svoje žene, čeprav ga je z obupom rotíla, naj ostane. Strgali so otroka z naročja matere in ga vrgli v bojni metež, naj tam krvavi in če treba tudi izkrvavi.

Na leta so divjali. Če je morila doma lakota nedolžne malčke, se niso zmenili, če so starcem pošle moči, da šor morali še preje, kakor bi sicer, leči v grob, čenra — z vzdihom: »Tam bo bolje,« ni im bilo mar,

ne niso marali tudi, če so hirale mlade moči, ki so čakale razvoja, pa ga niso nikdar pričakale, če so lica padala in venela, če so bile kosti izstopale, vsega tega jih ni bilo groza. Tako je trpel rod in zopet molil in klical na pomoč.

Tedaj se je pokazala na jasnem nočnem nebu svetla luč. Ljudje so jo videli in začeli upati.

»Znamenje je, poslano nam v tolažbo in v dušni mir,« so govorili.

Mati, ki je želela objeti otroka in ga poljubiti, pritegniti k sebi iz daljne dalje, da bi se umirilo v njenem naročju, je zahtevala: »Gospod, Ti, ki danes znova prihajaš tolažit nas, umiri moje srce in čuvaj nad njim.«

Občutila je, kakor balzam pomirljiv glas: »Bodi umirjena, mati, jaz plovem nad njim in ga čuvam.«

Otročički, ki so že pozabili na ata in se s papirnatimi pastirčki igrali okrog mize, so povpraševali mamo, ki je bila zatopljena v globoko skrb:

»Zakaj si žalostna, mama? Ali nismo pridni?«

»Ste, moji otroci.« Solza ji je privrela iz oči, videl bi bil v njej lahko vse tisto prizadevanje, ki ga je že prestala, in vso tisto skrb, kako bi dala malim, da bi ne bili lačni in nagi. Preje je to storil oče, sedaj ga ni.

»Za ateta bomo molili, otroci, da bi ga Jezušček ohranil zdravega in varoval hudega.«

Zresnili so se otročički. Naenkrat jim je vstala podoba očetova v duši. Še oni so mislili težke misli, zakaj da ga ni danes na sveti večer doma, zakaj da je v vojski; molili so, kakor bi slutili, da je njihov oče v nevarnosti.

V hlevčku je ležal mali Jezušček in jih blagoslavljal. Mati in otroci so našli mir v zaupanju na božje Dete.

. . .

Da, tisto noč je rosil nebeški blagoslov z neba in vse stvarstvo je našlo svoj mir v upanju.

»Mir Vam, nedolžni otročiči, ker tudi Vi prinašate žrtev na oltar.

Mir Vam, žalostna in potrta srca mater in žena, mir svetonočni starčkom, ki mislite na čase, ki so bili in ki so in ki trpite še v zadnjih trenutkih Vašega življenja.

Mir vsem, ki hodijo po širokih cestah sveta in iščejo ciljev in utehe.

Svetonočni mir vsem, prav vsem, otroci moji. Mir tistim, ki brez dvoma iščejo doma drugod, ker velika je njihova bolest.

Mir tistim, ki življenje stavijo v bran v varstvo slabotnih.

»Mir in blagoslov!«

. . .

Molitev Velikega duhovnika, našega Gospoda.

Ste občutili sladkost tega miru, ki ga svet ne more dati?

»Da!« čujem besede v odgovor. Ljudje so zopet spoznali Boga in ga molili in Gospod se je razveselil nad svojimi otroki. Od tistega časa so zopet hodili po Njegovih potih.

Brez izkaznic.

Blagor vam, ptice pod nebom, ve brez izkaznic dobite kruhek na mizi nebeški, Stvarnika se veselite!

Blagor vam, rože na polju, vas brez izkaznic obleka krje krasnejša, kot ni še knežjega krila človeka.

Blagor vam, bistri studenci, blagor se dati vam mora, kamor želite, hitite, ni vas zasegla zapora.

Blagor vam, sape šumeče, nimate ostre cenzure, pravite, pišete v šumi, koliko kažejo ure.

Blagor vam, zvezde na nebu, niso vam dali povelja: koliko sme vas goreti, niso vam vzeli veselja.

Mi pa v izkaznicah samih delamo dolgo postajo; in brez izkaznic nam pa niti izkaznic ne dajo.

M.

Cerkev in politika.

Ljubi Janez!

Zdaj sem torej v »lemenatu«, kakor pravi naše ljudstvo; ali kakor mi pravimo: v bogoslovnem semenišču. Zadovoljen sem in srečen. Veliko se moram učiti; a rad se učim, saj se učimo samo zato, da bi mogli kdaj prav veliko storiti za naše dobro ljudstvo. Ti si ne moreš misliti, kako sladko je človeku pri srcu, če ima samo Boga pred očmi pa srečo svojega naroda. Seveda se menimo tudi o časnih rečeh, tudi o politiki; za socialne stvari imamo celo šolo; a vse to samo, da bi mogli kar največ storiti za čast božjo in za blagor ljudstva.

Čakaj no, to Ti pa moram povedati. Zadnjič, ko sem bil še doma, je bil tudi sosed Luka na dopustu. Saj ga poznaš; pošten mož, samo svoje misli ima večkrat. Bil sem ravno pri našem starem gospodu, ko je prišel tudi sosed Luka na obisk. Naš gospod že nekoliko slabo vidi, zato mu bom o počitnicah pomagal v pisarni. Ti ne veš, koliko pisanja ima, posebno zaradi podpor za družine, vdove in sirote. Zato je zelo vesel, če mu malo pomagam. Tisto popoldne torej prikoraka v sobo sosed Luka. Dve zvezdi ima pod vratom. Gospod se mu je prijazno nasmehljaj in mu ponudil stol, da se kaj pomenita. Jaz sem pa pisal, pa tudi malo poslušal. Menila sta se o tem in onem. Počasi sta prišla tudi na politiko. Prej sta se za čudo ujemale, tu jima pa ni šlo več tako vkup.

Ej, ej, gospod župnik, je modroval sosed Luka, Vi ne veste, kako je vojska tudi naše duše zgrabila. Mi vojaki smo taki postali, da hočemo vse sami premisliti. Ej, mi smo mislili in mislili tudi o politiki, pa smo jo tako ugenili in si dejali, da boste morali duhovni politiko malo pustiti in

nam prepustiti. Po vojski bo tako, da se bo držal vsak svojega: kar je našega, bomo mi opravili, kar je pa vašega, pa vi.

»Glej, glej, Luka, kakšen modrijan si postal,« se je takisto prijazno nasmehljaj naš stari gospod, kakor se zna le on v svoji veliki ljubeznivosti. »Kako pa, da se bomo držali vsak svojega. Ali se dozdej nismo?«

»No,« je dejal sosed Luka, »mi smo tako ugenili, da se nismo.«

»Ti hočeš reči, da se mi duhovniki nismo? Mi smo se preveč v politiko vtikali, kaj ne?«

»Tako smo si dejali.«

»Luka, ti me poznaš tako dobro, kakor jaz tebe. Ali moreš reči, da bi se jaz bil preveč v politiko vtikal?«

»Govorili smo tako na splošno, nismo mislili ravno tega ali pa onega. O Vas bi pa jaz ne mogel reči, da bi se bili bogve kaj mešali v naše reči. Poučili ste nas že, tudi svetovali ste nam, a pouka in sveta smo bili krvavo potrebni; kaj smo pa mi pravzaprav vedeli o politiki. A tako smo dejali, da nas je vojska zbrihtala, da zdaj bomo pa že bolj sami lahko ukrenili, kar je prav in dobro.«

»Bog daj, Bog daj! Luka, naj Ti to le povem, ko že o tem govoriva. Ko sem jaz šel v lemenat, sem imel trden sklep, da se ne bom prav nič vtikal v nobeno politiko. Saj je za duhovna toliko drugega lepega dela: v cerkvi, na prižnici, v spovednici, v šoli, pri bolnikih. Dober duhovnik mora tudi veliko moliti, da Bog njegovo delo blagoslovi. Tako, sem si mislil, bom nad vsemi strankami in vsem bom duhovni oče; nihče mi ne bo mogel očitati, da sem ga odbil. Ko so me pa v lemenatu učili in mi kazali, kakšno je življenje našega časa, in da bom moral stati kot duhovnik sredi tega življenja in biti vsem vse, sem začel spoznavati, da ne bo šlo tako lahko, kakor sem si izprva mislil. Vendar sem upal, da gospodje morda pretemno gledajo, in da bom vendarle lahko živel po svojem srcu. S takimi upi sem prišel kot mlad kaplan na deželo. Nekaj let je šlo tako. Držal sem se doma in cerkve. Ljudje so me radi imeli. Tega pa vendar ne morem reči, da bi jim bil to, kar sem mislil, da jim bom. Tedaj so cvetele čitalnice. Po njih se je zbiralo vse, kar je bilo bolj trškega ali gosposkega. Tam se je pelo, tudi pilo, in veliko plesalo. Brali so »Narod«. Tu in tam sem ga dobil pred oči, in reči moram, da mi ni bil všeč. A vedno manj so mi bili všeč tudi tisti, ki so ga prebirali. V cerkvi pri pridigi sem jih redkokdaj videl, če kdaj; pri obhajilni mizi nekatere celo leto nikoli. Pravili so, da hodijo o veliki noči v mesto. Z duhovniki, ki so včasih tudi hodili v čitalnico, so bili sicer jako vljudni, a slišal sem, da so rajši imeli, če jih v čitalnico ni bilo, bili so pač bolj prosti, in da so časih krepko udarili po farjih, ko so odšli.

Vse to sem opazoval in bolelo me je. Prišle so ene volitve, pa druge, zdaj v deželni zbor, zdaj v državni zbor. Jaz sem stal ob strani. A reči moram, da mi ni bilo več lahko pri srcu. Videl sem, kako so ljudje včasih volili može, ki je bilo znano, da so brez vere in katoliški Cerkvi sovražni. V državnem zboru pa ni vse eno, kasneje verskega prepričanja je kdo. Državni zbor ima veliko moč. Državni zbor sklepa, kak-

šne naj bodo šole. Državni zbor lahko vrže križ iz šol, pošlje lahko krščanskim otrokom juda za učitelja, lahko tudi brezverca, ki Boga sovraži in bi ga rad iztrgal tudi ljudstvu iz duše. Državni zbor lahko odpravi krščanski zakon; sklene, da je zakon čisto navadna pogodba, kakor kaka druga, n. pr. družabna trgovska pogodba, poroka v cerkvi pa da je samo prazna ceremonija, ki se naj ji podvrže, kdor je še tako preprost in neizobražen. Državni zbor lahko raztrga vse vezi s katoliško Cerkvijo, proglasi sv. Očeta za tujca, škofo za zasebnika, ki naj imajo toliko pravic kakor kak predsednik v izobraževalnem društvu, duhovnike za poneumljevalce ljudstva, ki naj se čimprej zatro. Deželni zbor nima tolike moči, a ima je tudi dosti, posebno glede šolstva.

V svojo sramoto moram priznati, da takrat na vse to še nisem prav mislil. A kazalo se je tudi pri nas bolj in bolj, da se širi nov duh, sovražen veri in Cerkvi, in ta duh je segal tudi v državni in deželni zbor. In nekega dne nas je škof vprašal: »Kaj pa vi, gospodje? Ali mislite, da lahko vse to mirno gledate? Ali mislite, da vas vse to nič ne briga? Ali mislite, da ne boste tudi vi odgovorni, če se nasprotnikom Cerkve posreči dobiti vso oblast v deželi in državi v roke?« Tistokrat je bilo, ko sem se strésel v dnu srca in zavedel strašne odgovornosti pred Bogom in našim ljudstvom. Takrat sem spoznal, da je duhovnikova dolžnost pečati se tudi s politiko. Ne več in ne dalje, kakor zahteva prava blaginja ljudstva, a če to zanemari, zanemari svojo dolžnost. Od tedaj smo se začeli duhovniki vtikati v politiko. Luka, ti si pošten in odkrit mož, povej mi, če bi Ti bil katoliški duhovnik, odgovoren za večno srečo ljudstva, ali bi mogel Ti drugače ravnati?«

Sosed Luka se je malo popraskal za ušesi, pa odkrito in pošteno povedal, da res ni mogoče drugače.

»Vidiš, Luka,« je nadaljeval gospod, »čim več bo pri nas poštenih, krščanskih izobraženih mož in čim bolj bo naše ljudstvo krščansko zavedno, tem manj se bomo mi duhovni mešali vmes in najlepši bo za nas tisti dan, če bo kdaj prišel, ko bo tudi za te reči dosti naša beseda na prižnici! Vendar nisem še vsega izpovedal. Še enkrat smo se začeli vtikati v časne stvari. Liberalizem je ljudstvo tudi gospodarsko silno oškodoval in zelo se je bilo bati, da bo krščansko ljudstvo na milost in nemilost izročeno oderuhom. Tedaj je sv. Oče Leon XIII. zaklical katoliškim duhovnikom: Ven, med ljudstvo! Pomagajte ljudstvu s svetom in dejanjem! Zasnujte mu hranilnice in posojilnice, gospodarska in izobraževalna društva, da si bo ljudstvo z združenimi močmi pomagalo in se rešilo grozeče pogube. In Leon XIII. je dostavil: To se ne pravi: mešati se v svetne reči, ampak to je delo krščanske ljubezni po zgledu Tistega, ki je dejal: »Množice se mi smilijo« in je hodil od kraja do kraja in delil dobrote. In duhovniki smo začeli združevati krščanske može in jih poučevati in jim ustanavljati take naprave. Zopet Te vprašam, Luka, ali bi Ti, če bi bil goreč katoliški duhovnik, mogel drugače ravnati?«

In sosod Luka je zopet odgovoril: »Ne mogel bi.«

»Glej, Luka, to je vsa naša politika. Če ljubimo Boga in če ljubimo ljudstvo, ne moremo drugače. A kakšni duhovniki bi bili, če bi Boga in ljudstva ne ljubili? Seveda lahko gre kdo predalet. To je kaj težko določiti, kje je ravno prava meja. Časih se je primerilo, da se je kdo mešal v kake občinske prepire, ki niso imeli z vero in ljubeznijo nič opraviti. Časih se je kdo spustil v gospodarsko delo, da je zanemarljivo prvo delo, delo za duše. Vse to je resnično, duhovniki smo ljudje, ki se lahko zmotimo in lahko tudi pregrešimo. A zato še ni prav, če bi kdo kar kratkoma vse tako delo obsojal. Kaj so pa imeli duhovniki od vsega tega? Delo in trud in stroške, in dostikrat bridke prevare in velike bridkosti!«

»Vidiš, Luka, pri vsem tem je duhovnik še na svojem polju. Vodi ga ali vera ali krščanska ljubezen. A tudi če bi šel dalje, bi ga pravzaprav ne mogli obsoditi. Tudi duhovnik je državljani, kakor vsak drug človek, zato ima tiste pravice, kakor jih imajo drugi. Če smejo drugi voliti in agitirati in ljudi zbirati, sme vse to tudi on. Samo to je treba vedeti: če gre za take zgo. časne stvari, takrat ima duhovnik toliko besede kolikor kdo drugi. Takrat ne more nastopati kot duhovnik, ampak le kot mož, ki ima veliko izobrazbe in izkušnje. V tem oziru imaš prav, Luka. Če boste moške, preizkušeni in zavedni, sami nastopali za dobro in pravično stvar, vas bodo duhovniki le veseli in vam bodo hvaležni, da jim odvzamete nekaj dela. V takih stvareh so tudi najbolj mogoča razna mnenja. Zato se tudi duhovniki na celo škofje časih ne ujemajo. Eden misli tako, drugi drugače. Vsi imajo lahko najboljšo voljo, a vendar gredo v mislih narazen. Na zgled! Ljubljanski škof je za jugoslovansko deklaracijo, sarajevski nadškof ni zanjo. Oba ljubita svoj narod, oba mu hočeta najboljšo, in vendar se ne ujemata. Ljubljanski škof je še vedno poln ognja, njemu se ne zdi nič nemogoče, sarajevski nadškof je v težkih preizkušnjah postal dvomljiv, zato pravil delajmo za to, kar je mogoče, to pa ni mogoče. Mi gremo seveda za ljubljanskim škofom: z upom v zmago!«

»Luka, Ti moraš iti, sicer bi se še o marsičem pomenila. Prav vesel sem, da se moram takole meniti s poštenim in pametnim možem, ki ima glavo na pravem koncu in tudi srce na pravem kraju. Pozdravi tovariše na bojišču! Upam, da se kmalu vidimo. Na vzходу se dan!«

Sosed Luka je zadovoljen odšel. Zdaj pa moram tudi jaz skleniti to pismo. Oni dan je bila sestra Anica tu in Te pozdravlja. Za praznike Ti bo že sama pisala.

Te pozdravlja

Tvoj Leksa.

Babel.

Saj vam je znana zgodba o babilonskem stolpu in babilonski zmešnjavi! Ljudem so se zmešali jeziki, niso se več razumeli, spri so se in se razkropili po vsem svetu. Podobna zmešnjava vlada sedaj sko-

ro po vsem svetu, pa tudi po naši domovini.

Vojska je vse na glavo postavila! Rodilo se je polno novih vprašanj, ob katerih se krešejo mnenja in nudijo prilike za pravdo in prepir. Splošna nervoznost in razburljivost je prevzela ljudi, trezni preudarek je izginil s sveta, v takih dneh svet hitro sodi in obsodi, stara naspotja se postružejo in nova nastajajo. V gorju in nezadovoljnosti vse nekam vre in išče ventila in išče oseb, nad katere bi zlili svojo jezo in svoj srd. Kolikokrat vidimo po družinah sledeči pojav: Dokler gre v družini vse dobro, vlada v njej mir in sloga, ko pa pride gorje in nesreča, pa začne mož kaj očitati ženi, žena vali krivdo na moža in nastane prepir in naseli se v hišo morda celo pretep. Težki dnevi nesreče in trpljenja so pogosto krivi prepira v družinah pa tudi — v narodih in državah. Kdaj nastajajo revolucije? Takrat, ko glad in pomanjkanje trka na duri — saj pravi že pregovor, da prihaja vsaka revolucija iz — želodca — iz gorja. Takrat ljudske mase iščejo onega, nad katerim bi si shladile svojo jezo in stresle svoj gnjev, in gorje mu, kogar si slepa nezadovoljnost in sovražstvo zbere za svoj cilj — —!

Iz strelskih jarkov pogosto prihajajo vprašanja domov: »Kaj pa delate doma — kaj se pripravate? Neverjetne reči beremo po časopisih — kaj pa tiči za vsem tem?« Tako in podobna vprašanja se množe dan za dnem. Veste, kakšen odgovor je danes v navadi na večino vprašanj? »Vojska je.« To je tudi najboljši odgovor na vaša vprašanja: »Vojska je —!« Vse je več ali manj posledica vojnih razmer. Vojska je rodila iz nasprotnih mnenj sovražna nasprotstva, v ogledalu vojnih razmer se vidijo osebne napake — kot hudobija, iz komarja se zelo rad rodi konj, nesporazumljenja se v vojni »poravnajo« mesto z ljubeznijo — z bojem, pa gre stvar naprej in babilonska zmešnjava postaja vsak dan — večja.

Možje, voiaiki, vi, ki ste navajeni ohraniti v hudem boju hladno kri — tudi tukaj ohranite treznost, ne pustite, da tudi vas zagrabi vrtinec nepremišljene strasti sumničenj in zavijanj. Ko boste prišli domov, se bodo razmere zjasnile, slišali boste oba zvona — sedaj vam le eden brenči — pa boste mirno in trezno razsodili. Ne obsojajte nikoli nobenega človeka, dokler ne slišite njegovega zagovora! Krščanska ljubezen in pravičnost nam vелеvata, da moramo vsakega človeka smatrati toliko časa za poštenega, dokler ni gotovih dokazov proti. Na govorice, sumničenja, na splošne obdolžitve ne damo ničesar!

V umevanje razmer zgled iz vojnih dogodkov. Pred neko velikansko ofenzivo v tej vojni se je dogodilo to-le: Vojno vodstvo je hotelo premotiti sovražnika. Tam, kjer je hotelo uvesti ofenzivo, je bilo vse mirno, ni se pokazal sovražniku noben vojak. Na drugem delu fronte pa je vladalo živahno življenje. Par regimentov je marširalo vsak dan v postojanke pri belem dnevu, ponoči so pa zopet morali ven in drugi dan ob belem dnevu zopet v bojno črto, da jih je sovražnik lahko opazoval. Sovražniki so opazovali to in mislili, da se pomikajo vsak dan nove čete v fronto in

1. The first part of the document is a letter from the President of the United States to the Congress, dated January 1, 1861. It is a formal communication, and it is written in a very dignified and official style. The President begins by addressing the Congress, and then he proceeds to discuss the state of the Union. He mentions the progress of the country, and he also mentions the difficulties that the country is facing. He then goes on to discuss the policy of the administration, and he ends the letter by expressing his confidence in the Congress.

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work of the Commission. It is divided into two main sections: the first section deals with the general situation of the country and the second section deals with the progress of the work of the Commission.

[illegible][illegible][illegible]

[The page contains faint, illegible markings or bleed-through from another document.]

7-10-68
10-10-68
11-10-68
12-10-68
1-11-68
2-11-68
3-11-68
4-11-68
5-11-68
6-11-68
7-11-68
8-11-68
9-11-68
10-11-68
11-11-68
12-11-68
1-12-68
2-12-68
3-12-68
4-12-68
5-12-68
6-12-68
7-12-68
8-12-68
9-12-68
10-12-68
11-12-68
12-12-68
1-1-69
2-1-69
3-1-69
4-1-69
5-1-69
6-1-69
7-1-69
8-1-69
9-1-69
10-1-69
11-1-69
12-1-69
1-2-69
2-2-69
3-2-69
4-2-69
5-2-69
6-2-69
7-2-69
8-2-69
9-2-69
10-2-69
11-2-69
12-2-69
1-3-69
2-3-69
3-3-69
4-3-69
5-3-69
6-3-69
7-3-69
8-3-69
9-3-69
10-3-69
11-3-69
12-3-69
1-4-69
2-4-69
3-4-69
4-4-69
5-4-69
6-4-69
7-4-69
8-4-69
9-4-69
10-4-69
11-4-69
12-4-69
1-5-69
2-5-69
3-5-69
4-5-69
5-5-69
6-5-69
7-5-69
8-5-69
9-5-69
10-5-69
11-5-69
12-5-69
1-6-69
2-6-69
3-6-69
4-6-69
5-6-69
6-6-69
7-6-69
8-6-69
9-6-69
10-6-69
11-6-69
12-6-69
1-7-69
2-7-69
3-7-69
4-7-69
5-7-69
6-7-69
7-7-69
8-7-69
9-7-69
10-7-69
11-7-69
12-7-69
1-8-69
2-8-69
3-8-69
4-8-69
5-8-69
6-8-69
7-8-69
8-8-69
9-8-69
10-8-69
11-8-69
12-8-69
1-9-69
2-9-69
3-9-69
4-9-69
5-9-69
6-9-69
7-9-69
8-9-69
9-9-69
10-9-69
11-9-69
12-9-69
1-10-69
2-10-69
3-10-69
4-10-69
5-10-69
6-10-69
7-10-69
8-10-69
9-10-69
10-10-69
11-10-69
12-10-69
1-11-69
2-11-69
3-11-69
4-11-69
5-11-69
6-11-69
7-11-69
8-11-69
9-11-69
10-11-69
11-11-69
12-11-69
1-12-69
2-12-69
3-12-69
4-12-69
5-12-69
6-12-69
7-12-69
8-12-69
9-12-69
10-12-69
11-12-69
12-12-69
1-1-70
2-1-70
3-1-70
4-1-70
5-1-70
6-1-70
7-1-70
8-1-70
9-1-70
10-1-70
11-1-70
12-1-70
1-2-70
2-2-70
3-2-70
4-2-70
5-2-70
6-2-70
7-2-70
8-2-70
9-2-70
10-2-70
11-2-70
12-2-70
1-3-70
2-3-70
3-3-70
4-3-70
5-3-70
6-3-70
7-3-70
8-3-70
9-3-70
10-3-70
11-3-70
12-3-70
1-4-70
2-4-70
3-4-70
4-4-70
5-4-70
6-4-70
7-4-70
8-4-70
9-4-70
10-4-70
11-4-70
12-4-70
1-5-70
2-5-70
3-5-70
4-5-70
5-5-70
6-5-70
7-5-70
8-5-70
9-5-70
10-5-70
11-5-70
12-5-70
1-6-70
2-6-70
3-6-70
4-6-70
5-6-70
6-6-70
7-6-70
8-6-70
9-6-70
10-6-70
11-6-70
12-6-70
1-7-70
2-7-70
3-7-70
4-7-70
5-7-70
6-7-70
7-7-70
8-7-70
9-7-70
10-7-70
11-7-70
12-7-70
1-8-70
2-8-70
3-8-70
4-8-70
5-8-70
6-8-70
7-8-70
8-8-70
9-8-70
10-8-70
11-8-70
12-8-70
1-9-70
2-9-70
3-9-70
4-9-70
5-9-70
6-9-70
7-9-70
8-9-70
9-9-70
10-9-70
11-9-70
12-9-70
1-10-70
2-10-70
3-10-70
4-10-70
5-10-70
6-10-70
7-10-70
8-10-70
9-10-70
10-10-70
11-10-70
12-10-70
1-11-70
2-11-70
3-11-70
4-11-70
5-11-70
6-11-70
7-11-70
8-11-70
9-11-70
10-11-70
11-11-70
12-11-70
1-12-70
2-12-70
3-12-70
4-12-70
5-12-70
6-12-70
7-12-70
8-12-70
9-12-70
10-12-70
11-12-70
12-12-70
1-1-71
2-1-71
3-1-71
4-1-71
5-1-71
6-1-71
7-1-71
8-1-71
9-1-71
10-1-71
11-1-71
12-1-71
1-2-71
2-2-71
3-2-71
4-2-71
5-2-71
6-2-71
7-2-71
8-2-71
9-2-71
10-2-71
11-2-71
12-2-71
1-3-71
2-3-71
3-3-71
4-3-71
5-3-71
6-3-71
7-3-71
8-3-71
9-3-71
10-3-71
11-3-71
12-3-71
1-4-71
2-4-71
3-4-71
4-4-71
5-4-71
6-4-71
7-4-71
8-4-71
9-4-71
10-4-71
11-4-71
12-4-71
1-5-71
2-5-71
3-5-71
4-5-71
5-5-71
6-5-71
7-5-71
8-5-71
9-5-71
10-5-71
11-5-71
12-5-71
1-6-71
2-6-71
3-6-71
4-6-71
5-6-71
6-6-71
7-6-71
8-6-71
9-6-71
10-6-71
11-6-71
12-6-71
1-7-71
2-7-71
3-7-71
4-7-71
5-7-71
6-7-71
7-7-71
8-7-71
9-7-71
10-7-71
11-7-71
12-7-71
1-8-71
2-8-71
3-8-71
4-8-71
5-8-71
6-8-71
7-8-71
8-8-71
9-8-71
10-8-71
11-8-71
12-8-71
1-9-71
2-9-71
3-9-71
4-9-71
5-9-71
6-9-71
7-9-71
8-9-71
9-9-71
10-9-71
11-9-71
12-9-71
1-10-71
2-10-71
3-10-71
4-10-71
5-10-71
6-10-71
7-10-71
8-10-71
9-10-71
10-10-71
11-10-71
12-10-71
1-11-71
2-11-71
3-11-71
4-11-71
5-11-71
6-11-71
7-11-71
8-11-71
9-11-71
10-11-71
11-11-71
12-11-71
1-12-71
2-12-71
3-12-71
4-12-71
5-12-71
6-12-71
7-12-71
8-12-71
9-12-71
10-12-71
11-12-71
12-12-71
1-1-72
2-1-72
3-1-72
4-1-72
5-1-72
6-1-72
7-1-72
8-1-72
9-1-72
10-1-72
11-1-72
12-1-72
1-2-72
2-2-72
3-2-72
4-2-72
5-2-72
6-2-72
7-2-72
8-2-72

The first of these is the fact that the
 Government has been unable to
 secure the necessary funds to
 carry out its policy of
 maintaining the peace in
 the region. This has led to
 a situation where the
 Government has been forced
 to resort to measures which
 have been highly unpopular
 with the people. The second
 factor is the fact that the
 Government has been unable
 to secure the necessary
 funds to carry out its
 policy of maintaining the
 peace in the region. This
 has led to a situation where
 the Government has been
 forced to resort to measures
 which have been highly
 unpopular with the people.

1. The first part of the document is a letter from the President of the United States to the Congress, dated January 3, 1862. It is a message of condolence to the people of the State of California, who have been afflicted by a severe drought and famine. The President expresses his sympathy for the suffering people and offers them the aid of the Federal Government. He also mentions the fact that the Congress has passed a law to provide relief for the people of California.

so iz tega sklepal, da se bo vršila ofenziva na tistem mestu, in so se tam pripravili na njo — pa jih je udarec naenkrat presenetil na drugem koncu! Vojaki, ki so marširali vsak dan sem in tja, so godrnjali: »Kaj nas preganjajo okrog, čemu nas mučijo neprestano s temi marši?« Čemu vse to, tega jim poveljniki niso povedali, ker bi lahko kdo to izdal sovražniku in potem bi se ofenziva ponesrečila. Ko bi se vojaki uprli tem »brezmiselnim maršem«, kakor so jih imenovali, bi bila šla ofenziva po vodi. Toda vojaki so držali — disciplino! In zato so tudi zmagali! Obrnite ta zgled na javno življenje — — —

Tudi med vojskovodji nastanejo nasprotna mnenja! Vsak ima pred očmi to, kako bi premagal sovražnika. K cilju pa vodi več potov, kateri je najboljši, pokaže šele uspeh ali neuspeh, saj se tu ne more tako gotovo soditi, kakor: dvakrat dve je štiri! Da bi pa kakega vojskovodja zaradi njegove dobromišljene taktike blatili z »izdajalcem, podkupljencem,« to bi ne bilo — pošteno!

Isto velja tudi za javno življenje in delovanje.

Ali je kak vojskovodja, ki bi ne bil še nikoli naredil kake napake? Napoleon je bil premagan; Hindenburg je tudi moral že bežati. Popolnega človeka, brez napak, ne dobimo na zemlji, nezmotljiv ni nihče; vsi smo več ali manj podvrženi strastem, napakam in zmotam, in to zlasti v javnem življenju in delovanju. Toda možne zmote in napake raznašati kot preračunano hudobijo, to bi bilo — nekrščansko.

Vojaki, vi veste, kaj je trpljenje in gorje! Toda še hujše trpljenje bi bilo za vas, če bi kdo vašim poštenom namenom podtikal zlobne naklepe, če bi vam kdo jemal dobro ime in javno smešil vaše napake. Česar sebi ne želite, tega tudi drugim ne storite — pa tudi ne odobravajte kaj takega!

Nekaj tragičnega je v zgodovini slovenskega naroda! Mi ne prenesemo velikih moči, katerih obzorje sega čez ozke meje slovenske domovine! Če nam kdo zarte čez rame, pa se že oglasi »kranjska« nevoščljivost: »Doli z njim!« Če kdo izmed nas postane malo bolj bogat, že padajo po njem —: »Kapitalist!« Če si Nemec, Jud, med nami nabere milijone — to mirno prenesemo, če pa kak domačin kaj pridobi — pa planemo po njem!

Starejši se morda spominjate barona Winklerja. Bil je edini Slovenec — med kranjskimi deželnimi predsedniki! Bil je zaveden Slovenec! Imel je mnogo zvez na Dunaju med najvišjimi krogi. Hotel je res koristiti narodu — toda Slovenci ga niso hoteli umeti. Ker ni na glas okoli razkladal svojih načrtov, so ga sumničili in celo obrekovali. Šel je — in mesto njega je prišel — Hein! Tako so Slovenci sami ubili enega najboljših mož, potem so pa čutili težko pest — tujca!

Seveda je na drugi strani tudi to res, da postanejo večjim duhovom meje naše domovine — pretesne — njih energija jih sili, da se udeležujejo tudi na mednarodnem polju, pri tem pa pozabijo na male razmere, v katerih žive in nimajo več pravega umevanja za domače malenkosti in težnje. Pridejo še osebnosti, pogreški in napake, nad katerimi z veseljem glojejo

nasprotniki, in mož je kmalu — ubit. To smo videli pri Winklerju, Krektu in tudi pri dr. Šusteršiču!

Če to opazujemo, potem še bolj spoznamo, da Slovenci res potrebujemo večje skupne narodne domovine, kjer bo prostora in dosti polja tudi za večje moče.

Možje, vojaki! Nad razmerami doma ne obupajte! Ohranite vsaj vi trezno kri! Tudi iz teh razmer bo vzrastlo kaj dobrega, čeprav so rodile mnogo slabega. Eno pa imejte vedno pred očmi: kar je govoril Gospod nekoč apostolom: »Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle.« Vse gine in se spreminja! Ne zidajmo nikdar samo na osebe, ki spremenijo svoje nazore in svoje mišljenje, katerim svet danes kliče: »Hozana!« — jutri: »Proč z njim!« — ki so podvrženi napakam in zmotam, ampak se trdno držimo cerkve — in Kristusove resnice —, ki je tudi med vojsko ostala ista — neomajana! Države bodo prešle, narodi bodo izginili — ta bo pa vedno ostala! V tem duhu sodimo svetovne in domače dogodke!

Dvoboj.

Na dan svojega godu, sv. Karla, se je pokazal naš mladi cesar pravega krščanskega viteza.

Pravemu vitezu sta prvi kreposti čast in zvestoba. Vitez mora biti brezmadež. A najhujši madež za viteza je, če se pregreši zoper čast ali pa zoper zvestobo.

Kaj je zoper viteško čast? Vse, kar je grdega, nizkotnega, sirovega, neplemenitega. Zoper viteško čast je, če je vojak sirov z ljudmi, če je nespoštljiv do žensk, če grdo ravna z ranjenci ali ujetniki, če sirovo preklinja ali klafo. Zoper viteško čast je seveda tudi, če je vojak bojazljiv, če se stiska v zaledju, ko ga kliče cesar v boj, če v sili zapusti tovariša, če se da prelahko ujeti, da bi se mu ne bilo treba vojskovati. Največji madež viteške časti je pa, če je nezvest, če prelomi besedo in prisego, če se izneveri svojemu vrhovnemu vojskovodju.

Krščanskemu vitezu je vrhovni vojskovodja na zemlji v svetnem boju cesar, v duhovnem sv. Oče, v nebesih pa Bog. Cesar je sam v svetnih rečeh najvišji vojskovodja na zemlji, v duhovnem boju ima pa tudi on vrhovnega vojskovodja, sv. Očeta, v vsem pa Boga nad seboj. In naš cesar, pravimo, se kaže ne le vedno viteza, ampak tudi pravega krščanskega viteza. Najlepše je pa to pokazal na dan svojega godu.

V naši armadi je bila, kakor tudi še tuintam drugod, stara razvada, d v o b o j.

Dvoboj je po besedi, če se dva bojujeta. Tako se je bojeval David z Goljatom. To je bil tudi dvoboj. Ampak vpraša se, zakaj se bojujeta in po kakšni pravici. Dvoboj imenujemo dandanes le boj dveh, ki se s premiseikom, po dogovoru, samovoljno spustita v boj na življenje in smrt ali vsaj do krvi in težkih ran. V vojski je polno dvobojev, ki pa niso dvoboji v tem pomenu. Vojak se bojuje z vojakom in ta boj je krvav, poln težkih ran in dostikrat boi za življenje in smrt, a dvoboj ta boj ni, zakaj vojak je šel v boj poplaščen od cesarja in domovine. Njegov boj ni samovoljen, on

ne dela po svoji glavi in za svoje zasebne zadeve, on se bojuje v imenu vse domovine in za vso domovino. Tudi ni pravi dvoboj, če se dva spreta in v strasti in jezi udarita drug na drugega. Tu ni hladnega premisleka in dogovora.

V starih časih, ko še ni bilo vse tako urejeno kakor dandanes, ko še ni bilo varstva pravice, imetja in časti, je bilo dosti naravno, da si je vsak pomagal, kakor si je mogel. Ponekod je bila krvna osveta. Če je kdo koga ubil, je zapadel krvni osveti. Vsa rodovina ubitega mu je zaprisegla maščevanje. Kdor je prvi naletel nanj, ga je ubil. Drugod ni bilo tako okrutne navade, ampak je kak sorodnik ubitega poklical ubijavca na boj. Z dvobojem, naj se je končal tako ali tako, je bila stvar poravnana. Te navade so se oprijeli zlasti vitezi, ker se jim je zdelo bolj častna. Tako je pa prešla tudi v armado.

A časi so se že davno popolnoma izpremenili. Dandanes ni treba človeku samemu braniti svoje časti. Brani jo vsa družba, država. Seveda, če me kdo napade, se mu po pravici ustavim in zavrnem silo s silo. Če mi je pa napravil škodo ali sramoto, grem k sodišču, da ga pravica kaznuje in meni da zadoščenje. Ako bi si vsak sam delal pravico, bi ne bilo pobojev ne konca, ne kraja. Zato so države prepovedale take poboje in jih hudo kaznujejo. Kdor drugega, ko ni v sili, ubije ali močno rani, je hudodelec in država ravna z njim, kakor z drugimi hudodelci. Da je prav tako, to vsi priznavajo. Dvoboji pa tudi niso nič drugega kakor samovoljni poboji. Zato je morala država prepovedati tudi dvoboje. Vendar so se zlasti v armadi kljub vsem prepovedim še vedno ponavljali. Kriva je bila tega neka napačna misel o časti. Če n. pr. vojak tovarišu zapelje ženo, je to gotovo silno nečastno dejanje, in ne bomo zanikavali, da pade nekaka sramota tudi na tovariša, ki se mu žena tako onečasti. Po vsej pravici tak vojak zasluži hudo kazni. Razumemo tudi, če bi ju tovariš zasledil v sramotnem početju, da bi mu kri vzkipela in bi morda v nepremišljeni jezi takega vojaka ubil. To bi bilo kaznivo, a sodišče bi upoštevalo njegovo pravično jezo in bi uboj mileje sodilo. Nikakor pa pravica ne more dopustiti, da pokliče tovariš tovariša-zapeljivca samovoljno na dvoboj, češ meč in kri naj odloči med nama. Kako lahko se zgodi, da zapeljivec, ki je tovarišu onečastil ženo, še njega v dvoboju ubije! Kako naj se je tu oprala čast? Žena zapeljana, mož ubit, zapeljivec pa zmagavec! Kje je dobila tu žaljena čast zadoščenje? Tak dvoboj je proti pameti!

Napačno umevanje časti je pa zlasti višje vojake zavedlo, da so se časih za vsak prazen nič dvobojevali. Če je tovariš tovariša po strani pogledal, ga je ta že moral poklicati na dvoboj, sicer je bil »brez časti«. Zakaj ne bi smel vojščak takega pogleda ponosno prezirati? Kaj je sramotno, nizkotno se vesti, ali tako nizkotno sramotenje prezirati? Mislimo, da prvo. Kdor pa brez vzroka drugega sramoti, sam sebe sramoti. Kdor pa sramotno in neviteško ravna, ni vreden, da bi se plemenit vojščak zanj menil. Kaj pridobi, če se spusti z njim v dvoboj? Ali je kaka čast meriti se v boju podležem? Pusti podleza, in moško mimo njega naprej! Ker je na sve-

[illegible]

1. *Ustav* (Constitution) - Dokument, který stanoví základní práva a povinnosti občanů a strukturu státní moci.
 2. *Právní předpisy* (Laws) - Zákony přijaté zákonodárnou mocí, které upravují konkrétní oblasti života společnosti.
 3. *Podle* (According to) - Slovo, které se používá k označení toho, podle čeho se něco děje.
 4. *Právní systém* (Legal system) - Celá soustava právních předpisů a postupů, které regulují chování lidí.
 5. *Právní věda* (Jurisprudence) - Věda, která se zabývá studiem práva a jeho aplikací.
 6. *Právní předpisy* (Laws) - Zákony, které jsou závazné pro všechny občany.
 7. *Právní předpisy* (Laws) - Zákony, které jsou závazné pro všechny občany.
 8. *Právní předpisy* (Laws) - Zákony, které jsou závazné pro všechny občany.
 9. *Právní předpisy* (Laws) - Zákony, které jsou závazné pro všechny občany.
 10. *Právní předpisy* (Laws) - Zákony, které jsou závazné pro všechny občany.

[The page contains faint, illegible markings.]

1. The first part of the document is a letter from the President of the United States to the Congress, dated January 3, 1862. It is a message of condolence to the people of the State of California, who have been afflicted by a severe drought and famine. The President expresses his sympathy for the suffering and his hope that the Congress will take prompt action to relieve the distress.

Neboj se, mladice, to je prava
 mládež, která se chce
 naučit, jak se má
 chovat v tomto světě.
 Neboj se, mladice, to je prava
 mládež, která se chce
 naučit, jak se má
 chovat v tomto světě.

moška mima njega napravl. Ker je na svo-
li se v hribu podoben? Tudi podobni so
sti z njim v dvoplo? Ali je kakšna čista mima
vojska xani idealni kaj pridobi? Če se spri-
šče tvari in vreden, da bi se plemenit
sebe tramatli. Kdor pa stamotno in vpleta
Kdor pa biter vrtoka drugšga stamotli, sam
stamotne pripravi. Mladina, da givo
in minko se vrtava, ali tako minko
pobleda pogoje tramatli. Kaj je stamot-
ca? Včas ne bi smeli vrtatati tako
kaj podobni na dvoplo, sicer se bi spri-
toverilo, da stamot podobni, kaj se vpleta
vrti, tramatli, da bi dvoplo, da se tramatli
vrti, tramatli (zaved), da se vrtati tramatli

1900

TYPE PHOTOCOPY

[illegible]

1. *Priloga k listu*
 2. *Priloga k listu*
 3. *Priloga k listu*
 4. *Priloga k listu*
 5. *Priloga k listu*
 6. *Priloga k listu*
 7. *Priloga k listu*
 8. *Priloga k listu*
 9. *Priloga k listu*
 10. *Priloga k listu*
 11. *Priloga k listu*
 12. *Priloga k listu*
 13. *Priloga k listu*
 14. *Priloga k listu*
 15. *Priloga k listu*
 16. *Priloga k listu*
 17. *Priloga k listu*
 18. *Priloga k listu*
 19. *Priloga k listu*
 20. *Priloga k listu*
 21. *Priloga k listu*
 22. *Priloga k listu*
 23. *Priloga k listu*
 24. *Priloga k listu*
 25. *Priloga k listu*
 26. *Priloga k listu*
 27. *Priloga k listu*
 28. *Priloga k listu*
 29. *Priloga k listu*
 30. *Priloga k listu*
 31. *Priloga k listu*
 32. *Priloga k listu*
 33. *Priloga k listu*
 34. *Priloga k listu*
 35. *Priloga k listu*
 36. *Priloga k listu*
 37. *Priloga k listu*
 38. *Priloga k listu*
 39. *Priloga k listu*
 40. *Priloga k listu*
 41. *Priloga k listu*
 42. *Priloga k listu*
 43. *Priloga k listu*
 44. *Priloga k listu*
 45. *Priloga k listu*
 46. *Priloga k listu*
 47. *Priloga k listu*
 48. *Priloga k listu*
 49. *Priloga k listu*
 50. *Priloga k listu*
 51. *Priloga k listu*
 52. *Priloga k listu*
 53. *Priloga k listu*
 54. *Priloga k listu*
 55. *Priloga k listu*
 56. *Priloga k listu*
 57. *Priloga k listu*
 58. *Priloga k listu*
 59. *Priloga k listu*
 60. *Priloga k listu*
 61. *Priloga k listu*
 62. *Priloga k listu*
 63. *Priloga k listu*
 64. *Priloga k listu*
 65. *Priloga k listu*
 66. *Priloga k listu*
 67. *Priloga k listu*
 68. *Priloga k listu*
 69. *Priloga k listu*
 70. *Priloga k listu*
 71. *Priloga k listu*
 72. *Priloga k listu*
 73. *Priloga k listu*
 74. *Priloga k listu*
 75. *Priloga k listu*
 76. *Priloga k listu*
 77. *Priloga k listu*
 78. *Priloga k listu*
 79. *Priloga k listu*
 80. *Priloga k listu*
 81. *Priloga k listu*
 82. *Priloga k listu*
 83. *Priloga k listu*
 84. *Priloga k listu*
 85. *Priloga k listu*
 86. *Priloga k listu*
 87. *Priloga k listu*
 88. *Priloga k listu*
 89. *Priloga k listu*
 90. *Priloga k listu*
 91. *Priloga k listu*
 92. *Priloga k listu*
 93. *Priloga k listu*
 94. *Priloga k listu*
 95. *Priloga k listu*
 96. *Priloga k listu*
 97. *Priloga k listu*
 98. *Priloga k listu*
 99. *Priloga k listu*
 100. *Priloga k listu*

11. *Prilohy k životu a dílu*

1. *Priloga 1*
 2. *Priloga 2*
 3. *Priloga 3*
 4. *Priloga 4*
 5. *Priloga 5*
 6. *Priloga 6*
 7. *Priloga 7*
 8. *Priloga 8*
 9. *Priloga 9*
 10. *Priloga 10*
 11. *Priloga 11*
 12. *Priloga 12*
 13. *Priloga 13*
 14. *Priloga 14*
 15. *Priloga 15*
 16. *Priloga 16*
 17. *Priloga 17*
 18. *Priloga 18*
 19. *Priloga 19*
 20. *Priloga 20*
 21. *Priloga 21*
 22. *Priloga 22*
 23. *Priloga 23*
 24. *Priloga 24*
 25. *Priloga 25*
 26. *Priloga 26*
 27. *Priloga 27*
 28. *Priloga 28*
 29. *Priloga 29*
 30. *Priloga 30*
 31. *Priloga 31*
 32. *Priloga 32*
 33. *Priloga 33*
 34. *Priloga 34*
 35. *Priloga 35*
 36. *Priloga 36*
 37. *Priloga 37*
 38. *Priloga 38*
 39. *Priloga 39*
 40. *Priloga 40*
 41. *Priloga 41*
 42. *Priloga 42*
 43. *Priloga 43*
 44. *Priloga 44*
 45. *Priloga 45*
 46. *Priloga 46*
 47. *Priloga 47*
 48. *Priloga 48*
 49. *Priloga 49*
 50. *Priloga 50*
 51. *Priloga 51*
 52. *Priloga 52*
 53. *Priloga 53*
 54. *Priloga 54*
 55. *Priloga 55*
 56. *Priloga 56*
 57. *Priloga 57*
 58. *Priloga 58*
 59. *Priloga 59*
 60. *Priloga 60*
 61. *Priloga 61*
 62. *Priloga 62*
 63. *Priloga 63*
 64. *Priloga 64*
 65. *Priloga 65*
 66. *Priloga 66*
 67. *Priloga 67*
 68. *Priloga 68*
 69. *Priloga 69*
 70. *Priloga 70*
 71. *Priloga 71*
 72. *Priloga 72*
 73. *Priloga 73*
 74. *Priloga 74*
 75. *Priloga 75*
 76. *Priloga 76*
 77. *Priloga 77*
 78. *Priloga 78*
 79. *Priloga 79*
 80. *Priloga 80*
 81. *Priloga 81*
 82. *Priloga 82*
 83. *Priloga 83*
 84. *Priloga 84*
 85. *Priloga 85*
 86. *Priloga 86*
 87. *Priloga 87*
 88. *Priloga 88*
 89. *Priloga 89*
 90. *Priloga 90*
 91. *Priloga 91*
 92. *Priloga 92*
 93. *Priloga 93*
 94. *Priloga 94*
 95. *Priloga 95*
 96. *Priloga 96*
 97. *Priloga 97*
 98. *Priloga 98*
 99. *Priloga 99*
 100. *Priloga 100*

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

The following is a list of the names of the persons who have been appointed to the various committees of the Board of Directors of the City of New York, for the year 1901:

[The page contains faint, illegible markings and bleed-through from the reverse side.]

[illegible]

[The page contains faint, illegible markings.]

1. *První část* (1. kapitola) je věnována
 2. *První část* (1. kapitola) je věnována
 3. *První část* (1. kapitola) je věnována
 4. *První část* (1. kapitola) je věnována
 5. *První část* (1. kapitola) je věnována
 6. *První část* (1. kapitola) je věnována
 7. *První část* (1. kapitola) je věnována
 8. *První část* (1. kapitola) je věnována
 9. *První část* (1. kapitola) je věnována
 10. *První část* (1. kapitola) je věnována

tu pravica, da brani čast; ker dvoboj ni nič drugega kakor kak drug poboj; ker dvoboj dostikrat že sam ob sebi ni v nobenem razmerju z »žaljenjem« in dostikrat žalivcu prinese še zmago, žaljenemu pa smrt; zato moramo reči, da je dvoboj proti božji postavi. Bog prepoveduje, da bi človek tako samovoljno izpostavljal svoje življenje slučaju. Zato tudi Cerkev dvoboj prepoveduje.

Naš cesar, vrhovni vojskovodja, je to spoznal. Predrago mu je življenje vsakega vojaka, da bi ga prepuščal samovolji kakkega tepežnika. Hotel je pa biti tudi zvest in veren duhovnemu vojskovodju, sv. Očetu, in najvišjemu vojskovodju, Bogu. Ker Bog in Cerkev dvoboj prepovedujeta, zato ga tudi on, krščanski vitez brez madeža, ni hotel dalje v svoji armadi trpeti. Kakor sam zahteva od vsakega vojaka vernost in zvestobo, tako hoče biti tudi on veren in zvest najvišjemu vojskovodju.

Na dan sv. Karla, svojega patrona, je izdal cesar povelje na vso armado, ki z njim odločno prepoveduje zanaprej vsak dvoboj. In v tem povelju pravi izrecno, da ga prepoveduje tudi zato, ker je dvoboj proti božji postavi.

Tako umeva krščanski cesar viteško čast. Tako delajo plemeiti in pravi krščanski vitezi! Bog nam ohrani takega cesarja! Svet ga ima, kakor ga imamo mi!

Obrekovalec duhovščine.

V neki vasi na Vestfalskem se je obhajal spomin cerkvenega posvečenja (žegnanje). Pri običajnem obedu je bilo več duhovnikov, pa tudi vaški velmožje, med njimi zdravnik, ki se je rad norčeval iz verskih reči. Zlasti je kaj rad duhovnikom kako natvezal in jih sumnil. Tako je storil tudi ta dan. Povedal je o duhovniku, ki je bil poklican k ubogi bolnici. Rekel je, da je bil sam navzoč in slišal, da je duhovnik najprej zahteval plačilo, preden je šel k bolnici, in da mu je sam hotel poslati zahtevano vsoto. Šele ko je duhovnik bil dobil plačilo, je šel k bolnici, a ta je že prej umrla, preden je prišel k njej. Vsa družba je bila v vidni zadregi. Tu pa vstane slavnostni pridigar in reče: »Vsako dete ima svoje ime, in ravno tako tudi omenjeni duhovnik. Prosim gospoda doktorja, da nam pove ime dotičnega duhovnika, ki je tako brezvestno ravnal, da ne pade sum na nedolžne.« Zdravnik se opravičuje, da nerad imenuje krivca. Ko pa vsa družba to zahteva, postane ves srčit in si prepove vsako nadaljnje vprašanje. Tu pa izjavi slavnostni govornik, da je ves dogodek do c e l a z l a g a n, on pa hoče zdaj slično resnično dogodbo povedati. Pred poldrugim letom — pripoveduje — je bil v bližnji vasi na pomoč. Navzoči župnik to takoj potrdi. V tej vasi je živel ubog dninar, Lerske po imenu. Njegova žena je pri porodu devetega otroka nujno potrebovala zdravniške pomoči. Zdravnik pride in izvrši svojo nalogo. Bil je lep polletni dan; zdravnik je imel pol ure pota; obenem je obiskal še druga dva bolnika v vasi. Dninar s svojimi deveterimi otroki je bil ubog. Nekaj dni pozneje dobi pa račun na 30 mark (36 kron) za zdravniško pomoč. Ubogí mož seveda ni mogel pla-

čati. Zdravnik mu da zarubiti edino k r a v o. Župnik je pa preskrbel, da krava ni šla iz hleva, doktor pa je mirno spravil svojih 30 mark. Duhovnik je mirno povedal to zgodbo, potem pa vprašal družbo, ali naj pove ime zdravnikovo. »Gotovo,« se oglasi vsa družba. Ravno je hotel tudi zdravnika vprašati, a ta je bil že izginil pri vratih. Glasno krohotanje mu je sledilo, zakaj vsi so vedeli, da ta trdosrčni zdravnik ni bil nič drug kot oni, ki je podtikaval duhovnikom, kar je sam izvrševal.

Trije prijatelji.

Težko je breme, ki je vam fantom in možem naloženo. Če bi hoteli naštetí vse težave in trpljenje, kam bi nas zavedlo! Najbolj pa boli srce vojaka — to vem — ko vidi, da je ločen od svojih. Domotožje, osamljenost! Res od dne do dne pride pismo od doma, časopis prinese novice iz tvojega kraja, tvoj znanec je to ali ono pisal v list. Za hip, ko bereš, se ti zdi, da si kakor doma. Duh se poživi, srce se razveseli; zdi se, da je prišlo prenovljenje. Toda le za hip! Ko se spomniš, da je oni, ki ti je to pisal, daleč od tebe, in da tvoj dom stoji daleč tam za gorami, tedaj se te je lotila še večja pobitost. V velikih težavah si, potreben tolažbe, potreben pomoči. Tvoj prijatelj ti je morda pisal, ti poslal pozdrav. Toda kje je on?! Morda doma, pri svojih vsakdanjih opravilih misli nate, morda je kakor ti kje na fronti.

Nobenega tvojih prijateljev ni pri tebi. Morda tudi ni nobenega, ki bi govoril tvoj jezik. Sam si? Ne! Nisi sam. Poleg tebe so trije tvoji prijatelji, ki vedno hodijo poleg tebe. Oni ti stojijo ob strani tudi v nesreči. Ali jih poznaš? Gotovo! Vendar pa ti jih hočem jaz danes znova predstaviti.

Prvi in najboljši prijatelj je Gospod Zveličar sam. Morda je že tudi padla senca greha na tvojo dušo. Prijateljska vez je bila kršena in tvoj Prijatelj razžaljen. Toda On je usmiljen. Vabil te je, da se spraviš, in ti si se vdal. Stopil si v spovednico, se obtožil in prosil odpuščanja. Dober prijatelj, ko se spravi s prijateljem, ga obišče, da se pogovorita in da se njuna ljubezen še bolj poživi. Isto Gospod. Ko si ga dovolj spoznal, je prišel k tebi prebivati. Odslej te ni zapustil. Ko te je vihravi svet potegnil v svoj vrtinec, je bil vedno poleg tebe. Znova in znova je odpuščal in hodil na obiske. Povsod je bil s teboj. In sedaj? Ali te bo zapustil? Ne, On je zvest. Rad odpušča in stiskanemu pomaga. Svojo kri je preli in umrl na križu, samo iz ljubezni. Kako goreč prijatelj! Ljubi vojak! Povabi večkrat svojega Prijatelja na obisk, če ne v resnici, pa v duhu. Izgovori samo: Pridi, Gospod, jaz hrepenim po Tebi, — in tvoj nebeški Prijatelj je prišel k tebi.

In ko bo ura zadnjč udarila v tvojem življenju, pokliči ga tedaj gotovo, da ti poda svojo roko v pomoč in te pelje na svoj dom.

Drugi prijatelj, ki ti ga hočem danes predstaviti, je tvoj angel varuh. Pred kratkim dobim razglednico. Pisa! jo je vojak družtvenik. Samo pozdrav in podpis tvo-

ri zadnjo stran. Na drugi strani pod sliko pa je pristavil: »Kdor svojega zvestega prijatelja še ni nikoli razžalil, temu se ni ničesar bati; On mu stoji vedno ob strani.« Slika pa predstavlja vojaka, ki strelja. Pa tudi njega obdaja svinčena toča. Za njim pa stoji angel, ki ga zakriva s svojimi perotmi. Ko se človek rodi, izbere Bog enega izmed svojih služabnikov in mu veli: »Glej, rodilo se je novo bitje, človek, pojdi, vodi ga in ob času ga zopet Meni pripelji.« In od tedaj angel varuh spremlja človeka kot zvest prijatelj vedno, vodi, svari, uči in varuje nezgode. Da te je spremljal tudi na fronto in je še vedno ob tebi, to je umevno. Pa zakaj te kot zvest prijatelj ni obvaroval tega? Morda bi ravno brez te poti ne bil mogel izpolniti Gospodovega naročila: Pripelji ga zopet meni. Vedno ga poslušaj in se ravnaj po njegovem navodilu; gotovo boš imel mir in srečo v srcu, saj mirna vest je najboljša gostija, pravi pregovor.

Tretji prijatelj pa je molitev. Brez molitve bi bil svet nekaka puščava. Molitev nas veže z našimi rajnimi prijatelji, molitev nas okrepčuje in tolaži, molitev nam rosi srečo in blagoslov. In tebe, ljubi prijatelj, tudi spremlja molitev. Še ko te je mati pod srcem nosila, je zate že molila. In ko si stopil med svet, je molila. Ko ti je sveta cerkev delila sv. zakramente, je nad teboj molila. Ti sam si molil in si bil srečen. In sedaj? Ali ne moli zate tvoja mati še bolj goreča kot kdaj? Ali ne moli tvoja sestra, tvoja žena? Ali ne moli tvoja nedolžna deca? Ali ne molijo tvoji prijatelji in znanci, dušni pastirji? Ali ne moli vsa fara, ko se ob nedeljah, praznikih in drugih prilikah zbira v svoji farni cerkvi? In ali se ne pristavlja po vseh slovenskih domovih sleherni dan ob vsaki priliki še oče naš za naše vojake? Prijatelj, čemu se bojiš? Ali ne stoji tvoj tretji prijatelj kot mogočen stebel vedno pred teboj! Močnejši in varnejši je kot vse varnostne naprave, varnejši kot trdnjave. Kadar bo tvoje srce nehalo biti, bo roka otrpnila in jezik onemel, tedaj se bo oglasila mogočna »Libera« ..., opravila se bo daritev sv. maše — sv. cerkev bo molila. Molili bodo vsi tvoji znanci. Pa bodi, da te doleti smrt na bojišču ali doma, tvoj tretji prijatelj te bo gotovo spremljal in naredil spravo med teboj in tvojim prvim prijateljem Zveličarjem. Angel varuh pa bo pristavil svoje prošnje in sprejet boš v kraljestvo sreče, kjer se boš na veke radoval svojih prijateljev.

Res, človek je vesel, ko dobi sočloveka, ki mu je prijazen. Toda koliko časa to traja? Večkrat le malo. Iz največjega prijatelja postane kmalu največji sovražnik. Zemlja je polna prevar. Gotovo si to skušil že sam. Naši pravi prijatelji so vzvišenejši in kdor se njim zaupa, se ne bo kesal.

M. Zakrajšek.

Gospodarstvo v vojski.

Neprenehoma uhajajo vojaku misli na njegov dom, k njegovim dragim, ki se trudijo na nivi ali v delavnici in jedo vojni kruh, kolikor ga država sedaj vsakemu pusti, če ga kaj pridela, ali pa dodeli, ako

[The page contains faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side.]

1. *Chlorophyll* is the green pigment found in plants and algae, responsible for photosynthesis. It is located in the chloroplasts, which are organelles found in plant cells. Chlorophyll absorbs light energy and converts it into chemical energy, which is then used to synthesize glucose from carbon dioxide and water.

2. *Chloroplasts* are organelles found in plant cells and some algae. They are the site of photosynthesis, where light energy is converted into chemical energy. Chloroplasts contain chlorophyll, the green pigment that gives them their characteristic color. They are bounded by a double membrane and contain internal structures called thylakoids, which are stacked into grana.

3. *Photosynthesis* is the process by which plants and algae convert light energy into chemical energy. It occurs in the chloroplasts and involves the conversion of carbon dioxide and water into glucose and oxygen. The process is divided into two main stages: the light-dependent reactions and the Calvin cycle.

4. *Glucose* is a simple sugar and a primary source of energy for living organisms. It is produced by plants through photosynthesis and is transported through the phloem to other parts of the plant. Glucose is also used by animals as a source of energy, and it is a key component of many biological processes.

5. *Oxygen* is a gas that is essential for the survival of most living organisms. It is produced by plants through photosynthesis and is released into the atmosphere. Oxygen is used by animals for respiration, and it is a key component of many biological processes.

Gospodarstvo v vojski.

je navezan na tuj pridelek. Je pač vojska, ne le v strelskem jarku, ampak tudi pri domačem ognjišču. Naši sovražniki so vso vojsko osnovali na hudobni načrt, da bi nas izstradali in tako prisilili, da vkljub junaštvu svoje vojske položimo orožje in se jim vdamo. A mi se branimo tudi doma, in storimo, kar se da. Vsak hlebeček kruha je danes vreden vsaj ene granate. Pa je tudi trud, da se do njega pride, včasih podoben vojaškemu pohodu.

Ker je blaga malo, so cene šle kvišku, in ker nimamo zlata, se tiskajo bankovci tako, da kar iz stroja lete noč in dan. Imamo papirnatega denarja v izobilju, tako da je največja skrb finančnega ministra, kako bi to papirnato povodenj ustavil. Za vsak bankovec 100 K bi pravzaprav morala država založiti vsaj 30 K vrednosti v zlatu v Avstro-ogrsko banko. A sedaj moramo biti zadovoljni s samim papirjem, ker zlato se ne množi tako, kakor ta ljubeznivi papir, ki se dela iz lesa. Sedaj se izpreminja papirnati denar v precejšnji množini v vojna posojila, ker jamči država za dobro obrestovanje. Potem bomo pa že gledali, kako bomo te dolgove prekladali z ene rame na drugo, dokler jih ne bomo odplačali sami sebi. Naše stradanje ima namreč vsaj eno dobro stran, namreč to, da ne moremo ničesar dobiti iz tujine in torej ne moremo denarja dajati vun. Zunanje države, ki bi nam hotele kaj prodati, bi zahtevale plačilo v zlatu, in bi nam še to vzele, kar imamo, ali bi nas za visoke obresti dale na kredo, tako da bi skozi desetletja garali samo za tuje oderuhe. Tako pa ne moremo nič tujcem v korist zapraviti in živimo ob svojem.

Kako pa bomo te tisoče milijonov odplačali?

Zato je ena sama pomoč, in ta je v našem delu. Morali bomo toliko več pridehati. Več bomo delali in manj uživali kot prej. Glavna naloga bo zadela pri tem naše kmetijstvo. Poljedelski minister je v jako tehtnem govoru dokazoval, koliko bi naše kmetijstvo lahko več neslo, ako bi ga povzdignili z vsemi sredstvi modernih pridobitev, pri čemer naj bi država šla kmetu kolikor mogoče na roko, a tudi naš kmetijski stan bi se moral od ljudske šole naprej temeljito seznaniti z vsem, kar pospešuje kmetijsko pridelovanje.

Če bi se nerodno razdeljena in razkosana zemljišča, ki se sedaj niti pravilno obdelovati ne morejo, bili nametno razdelila po agrarnih operacijah — seveda z manjšimi stroški, kakor se je doslej godilo — in če bi država dala na razpolago dovolj umetnih gnojil, dalje če bi se skrbelo za izbrana dobra semena, bi na leto lahko pridelali na milijarde vrednosti več poljskih sadežev.

Naše kmetijstvo je naše poglavitno upanje, da pridemo zopet na zeleno vejo. Pa tudi obrt bo morala storiti svoje. Ne le velika obrt, ki je sedaj silovito zaslužila, ampak tudi mali obrtnik, ki more dobiti potrebno usposobljenost, da bo več in bolje izdeloval, kakor doslej.

To so sedaj skrbi nas, ki smo ostali še doma. Pripraviti treba vse, da bodo naši ubogi invalidi, ki so državi žrtvovali svoje zdravje in svoje ravne ude, prišli do primernega zaslužka. Kdor je krvavel za državo, ima tudi pravico od države zahte-

vati, da mu pomaga do človeka dostojnega življenja.

Za enkrat se kaže vpliv državnega vojnega gospodarstva in tem, da je denar izgubil svojo vrednost. Sicer je po naredbi preskrbljeno, da ne morejo brezvestni spekulantii zrabiti nevednosti ali stiske kmet-skih ljudi, da bi se pōceni polastili njihovih posestev, vendar se dogajajo dražbe iz oblastveno dovoljenih vzrokov. In tu vidimo, kako silovito poskočujejo cene zemljiščem. Petkrat, šestkrat, desetkrat višje cene se plačujejo, kakor v mirnih časih. Včasih se zdi, kakor bi se ljudem mešalo, tako razmetujejo z denarjem. To so nezdrave razmere, a iz njih se posname vendar nauk, da v bodoče ne bo več samo denar sveta gospodar, zemljišče in delo ga bosta prekosila.

Seveda mora priti mir, preden bomo mogli zopet pametno govoriti. Sedaj je vse nenaravno. Vse stoji kakor na glavi. A če nam zasije zarja miru, se bo zopet povrnila treznost s pametnim preudarkom.

Največ je sedaj odvisno od Amerike. Hinavski Wilson, ki se je toliko časa lili-nil, da samo iz človekoljubja kupčuje s topovi in granatami, in da nič drugega ne premišljuje, kakor le, da bi vse zatirane ljudi odrešil, je sedaj s sirovo odkritostjo pokazal svojo pravo naravo, ko je Avstriji brez vsakega povoda od naše strani napovedal vojsko. Rus je izprevidel, da je voj-ska zanj največja neumnost, ki si jo je mogel izmisliti, in hoče imeti mir, ki mu ga prav rad damo. Zato pa hoče sedaj Wilson od svoje strani vse napeti, da bi voj-sko podaljšal in si še bolj zadolžil evrop-ske države, ki morajo od njega kupovati vojne potrebščine. Iz Anglije in Francoske vleče sedaj zlato čez veliko lužo in ji bo do dobrega cbral. Posledica tega bo obubožanje vse Evrope na korist Amerike in Japonske. O Italiji niti ne govorimo, ker Lah bo moral ptesneto malto mešati, da bo odplačal, kar se je s svojo bedasto vojsko zadolžil, a tudi oni dve doslej naj-bogatejši državi bosta leta in leta krvavo delali, preden vsaj nekoliko popravita, kar sta v tej vojski izgubili.

Da bi se vendar premislili zaslepljeni nasprotniki in izpregledali, da nas ne more o kar na mah uničiti, ampak da se vsak udarec proti nam tudi nad njimi strahovito maščuje!

Naša vlada je po zunanjem ministru Černinu, ki dela v smislu mirovnihi pred-logov sv. Očeta in pri nobeni priliki ne po-zabi povedati, da se borimo le, ker se mo-ramo, zopet naznanila, da ji je za obram-bo lastne države in da noče sovraštva z rōkomur. Ko bodo še nasprotniki razvi-deli, da je to stališče edino pametno, bo-mo imeli mir, ki na boji — to Bog daj — trajen in odkritosrčen!

Za zdaj je pa tudi naša gospodarska bodočnost odvisna najbolj od hrabrosti naše armade in njenih vojskovodij.

Odpuščen.

»Odpuščen!« sem nepričakovano objav-ljal sam pri sebi... Vlak je drdral in ro-potal preko gorovja in ravnin. Obrazi mo-jih sopotnikov in razni prizori, ki sem jih vi-del, kadar sem se ozrl iz hitečega vlaka,

— vse je bilo kot sanje... »Ali res sa-njam?« sem se povpraševal. »Ne, ne, hvala Bogu, ne, domov se podajam med svoje ljube in drage domače.« Obraz mi je kipel veselja, ko sem še vedno premišljeval; ali je mogoče, da se podajam domov?

Ko sem poln veselja sedel v železniškem vozu in se vedno bolj približeval svojemu ljubemu, domačemu slovenskemu kraju, sem premišljeval svojo preteklost in pred očmi se mi je vrstila slika za sliko. Pred šestimi leti, tedaj ko ni bilo vojske, sem bil potrjen med vojake. Vriskajoč, a v srcu z bolestjo sem zapuščal svojo me zelo ljubečo mamico, osivelega očeta in meni tako drage brate in sestre. Mlad, čil in zdrav sem odšel od ljubke očetove hišice v tuji, mrzli svet. Mati mi je naložila gnjati, jabolk in kruha, oče mi je dal nekoliko od zadnjega skupička, ki ga je pre-jel, ko je prodal vola-sivca. V slovo so mi bile solze, ki mi jih je darovala mati v spomin iz zaklada svoje ljubezni. Z očeto-vim blagoslovom sem se podal na pot, ko sem se poslovil od svojih bratov in sestic. Čakala je name množica mladeničev, ki so vriskajoči prepevali: »Pri fari zvonovi prav milo pojo...« Še en pogled na do-mačo hišo in na sosedovo okno, kjer so cveteli nageljni — in odšli smo v tuji svet.

Druga slika se je postavila pred moje oči. Prost bi bil kmalu vojaščine, a tedaj se je oglasilo iz grl tisočere množice na razsvetljeni ulici: Vojska je! Spominjam se še, navdušeno je hitela množica po ulicah ljubljanskega mesta, ki je bilo v zastavah, razsvetljeno, množica je prepe-vala domoljubne pesmi, ker je ljubila svoj dom, godba je igrala... Tako je bilo pred tremi leti. A sedaj... Še par dni me je lo-čilo od trenutka, ko bo treba oditi — na bojišče. Tisti trenutek je prišel. Vse je dr-velo po mestu, vojaki v sivih oblekah, ne-brojna množica, ki se je poslavljala od do-mačega polka, poveljnik nas je nagovoril... vlak je zapiskal, a vse je zadušilo kli-canje: slava junakom! Vlak nas je odpe-ljal in bela Ljubljana je izginila za nami, odhajali smo. Koliko se jih bo vrnilo? Me-sta in vasi so se menjavale pred našimi očmi, ko smo se peljali z vlakom. Neko jutro pa so nas pozdravile poljane nekda-njega poljskega kraljestva.

Tretja slika! Težki dnevi, pohodi, pre-segajoči človeške moči, lakota in mraz, smrt pred očmi, s tem je bila obdana moja mladost. Pridružilo pa se je mojemu trp-ljenju veliko hrepenenje, hrepenenje po domovini ob obali Jadranskega morja, ob vznožju snežnega Triglavā. In vzkliko je v mojem srcu, do tedaj še nepoznano hrepe-nenje do domovine. Spomnil sem se tre-nutka, ko so me odnesli težko ranjenega z bojišča, na one bolnišnice, v katerih sem trpel strašne bolečine vsled svojih ran, to-da ozdravel sem. Prišel sem nazaj na bo-išče, toda sedaj na drugo, bližje doma. Smrt mi je prizanesla, a vračam se kot invalid.

In sedaj sem se vračal domov, dasi invalid, a vendar kako hvaležen Bogu, da vsaj živ. »Ljubljana!« je zaklical sprevod-nik. Hvala Bogu — doma sem! Zopet sem začel domačo govorico, kako gorko mi je bilo pri srcu, ko sem zagledal domače gore, bil sem tako vesel, da bi raztegnil

Priloha k časopisu "Pravda"

Priloha k časopisu "Pravda" obsahuje seznam jmen a adres, které jsou uvedeny v tomto dokumentu. Seznam je rozdělen do několika částí, které odpovídají různým kategoriím osob a institucí. Všechny údaje jsou uvedeny v češtině a jsou pečlivě zkontrolovány.

Seznam jmen a adres:

- 1. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 2. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 3. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 4. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 5. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 6. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 7. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 8. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 9. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 10. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 11. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 12. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 13. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 14. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 15. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 16. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 17. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 18. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 19. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 20. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 21. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 22. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 23. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 24. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 25. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 26. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 27. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 28. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 29. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 30. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 31. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 32. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 33. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 34. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 35. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 36. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 37. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 38. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 39. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 40. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 41. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 42. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 43. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 44. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 45. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 46. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 47. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 48. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 49. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 50. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 51. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 52. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 53. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 54. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 55. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 56. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 57. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 58. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 59. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 60. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 61. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 62. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 63. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 64. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 65. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 66. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 67. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 68. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 69. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 70. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 71. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 72. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 73. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 74. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 75. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 76. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 77. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 78. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 79. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 80. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 81. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 82. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 83. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 84. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 85. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 86. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 87. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 88. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 89. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 90. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 91. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 92. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 93. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 94. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 95. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 96. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 97. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 98. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 99. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]
- 100. Jméno: [Jméno], Adresa: [Adresa]

svoje roke, objel bi Ljubljano in nihče bi mi je ne iztrgal iz objema. Nehote se mi je potočila solza in ni me bilo sram, saj moja čustva bo razumel samo tisti, kdor biva daleč, daleč od doma, le oni ve, kaj mu je dom.

Stal sem pred kolodvorom v Ljubljani. Kako so mi že rekli, ko so me odpustili? Da sem invalid, za 90 odstotkov nezmožen za delo, da je moja desna roka nezmožna dela in da bo ostala taka celo moje življenje; da mi bodo dali nekaj pokojnine. Da, tako so rekli. A vendar, hvala ti, ljubi Bog, oči pa le imam, zdrave, gledam lahko po Ljubljani, videl bom očeta in mater, brate in sestrice. Kupil sem par časopisov. Glej, našel sem kmalu nekaj veselega zame. »Slovenski odbor za preskrbo invalidov« je stalo napisano v časopisu. Čital sem, da ima namene podpirati vsled vojske poškodovane vojake, predvsem pa skrbeti za največje reveže: za oslepele. Čital sem nadalje, da naj se vojaki invalidi v vseh slučajih, glede posredovanja, glede poškodb in potreb obračajo na pisarno »Dobrodelnosti« v Kolodvorski ulici št. 35. Razveselile so me te vrstice. S še večjim veseljem in z novim upanjem v življenje sem stopal po Ljubljani. O slovenska domovina, ki si ob pričetku vojske tako navdušena prepevala, ki si darovala toliko sinov, najboljših, najmočnejših, skrbi sedaj tudi za svoje pohabljenе sinove! Pristrčno pozdravlja vse vojake

invalid F. Š.

V znamenju vojske in miru.

Novo in staro leto si podajata roko. Staro leto se ni moglo ločiti od vojnega hruma, ki ga kot dedščino podaja novemu. Ali nas čaka morda zopet leto vojskega gorjá? Klic po miru, klic po treznosti, opomin k ljubezni je bil zadušen z bojnim hrumom. Države in narodi so se tako zažgrižli v sovraštvo, da je papežev opomin k miru našel le tuintam malo odmeva — uspeha pa ni dosegel. Bojni vrvež je še prevladoval v l. 1917; vendar pa nam je prineslo vsaj zarjo miru. Vojska ubija samo sebe. Med najhujšimi boji je vedno bolj raslo hrepenenje po miru; čim bolj je raslo vojskino gorje, tem bolj pridobiva tla misel, da je mir več kot vse druge dobrine tega sveta. Čimbolj divja boj, tem bolj se krepi glas: »Mir za vsako ceno!« In tisti, ki se ustavljajo miru, ostajajo v čedalje večji manjšini.

In kaj nas čaka v novem letu? Iz dosedanjih izkušenj vsaj nekaj lahko sklepamo. Posredovanja najbrže ne bodo prinesla miru. Kakor je na vzhodni fronti vojska ubila vojsko, da je ves ruski narod danes prežet volje in želje po miru, tako se bo najbrž zgodilo tudi na drugih frontah. Vojska bo morala opešati, ker bo sama sebe izčrpala. In znaki tega razvoja se že oglašajo v Italiji in tudi v Franciji. »Mir za vsako ceno!« — ta misel prevzema vedno širše mase narodov, za njo se zavzemajo zlasti oni, ki v vojski največ trpe in to so — vojaki. Vsa politika, vsi načrti za nove državne tvorbe — tonejo

v tem hrepenenju po miru! »Kaj nas briga vse drugo — le mir hočemo!« — ta klic dobiva vedno več moči povsod, in kadar bo prevpil vse druge klice — takrat bo prišel čas za mir!

Boj za mir in za vojsko je sedaj ob koncu starega in v začetku novega leta na višku. Zdaj prevladuje zahteva po miru, pa kmalu stoji zopet na vrhu bojna strast. Za mir in za vojsko se bije hud boj po državah in med našimi sovražniki, na tudi pri nas ga poznamo! Seveda je ta boj zelo skrit in pogosto zavit v najlepše mirovne fraze. Toda, kdor jasno motri vse to vrvenje, bo lahko opazil, da se za raznimi mirovnimi izjavami pogosto skriva skrivna želja — še kaj doseči, predno se sklere mir. In tu so vsi narodi enaki: med sovražniki, med Nemci in med avstrijskimi državniki so struje, ki si žele miru — toda samo pod gotovimi — pridržki. Mi pa pravimo: L. 1918 bo poteklo v znamenju — miru, ki ga bo rodila vojska.

Koledar

za mesec januar.

1. Torek: Novo leto. Obrez. Gospodovo.
2. Sreda: Makarij, opat.
3. Četrtek: Genovefa, devica.
4. Petek: Tit, škof.
5. Sobota: Telesfor, pap. muč.
6. Nedelja: Sv. Trije kralji. Razgl. Gospodovo. (Ev. O modrih z jutrovega.)
7. Ponedeljek: Valentin, škof.
8. Torek: Severin, opat.
9. Sreda: Julijan in Bazilisa, mučenca.
10. Četrtek: Pavel, puščavnik.
11. Petek: Higin, pap. muč.
12. Sobota: Arkadij, muč.
13. Nedelja: 1. po razgl. Gosp. Ime Jezusovo. (Ev. 12letni Jezus v templju.)
14. Ponedeljek: Feliks iz Nole.
15. Torek: Maver, opat.
16. Sreda: Marcel, papež.
17. Četrtek: Anton puščavnik.
18. Petek: Sv. Petra stol. v Rimu.
19. Sobota: Knut, kralj.
20. Nedelja: 2. po razgl. Gosp. (Ev. O ženitnini v Kani Galilejski.) Fabijan in Boštijan.
21. Ponedeljek: Neža, devica mučenica.
22. Torek: Vincencij, muč.
23. Sreda: Zaroka Mar. Dev.
24. Četrtek: Timotej, škof.
25. Petek: Izreobrnitev Pavla ap.
26. Sobota: Polikarp, škof muč.
27. Nedelja: 1. predpepelnična. (Ev. O delavcih v vinočradu.) Janez Zlatoust.
28. Ponedeljek: Julijan, škof.
29. Torek: Frančišek Saleški, škof.
30. Sreda: Martina, devica.
31. Četrtek: Peter Nol., spoznavalec.

Ime Jezusovo.

»Ko je bilo dopolnjenih osem dni, da bi bil deček obrezan: je bilo imenovano njegovo ime Jezus« — s temi besedami nas pozdravi katoliška Cerkev v sv. evangeliju na dan novega leta. Ona bi, kot dobra mati, rada nam vernikom voščila v resnici srečno in veselo novo leto. Lepše svojega voščila ne more izraziti, kot da postavi takoj v začetku novega leta presveto ime

Jezusovo, ga zakliče svojim vernikom, da bi oni odprli svoja srca in bi se v ljubezni oklenili tega Imena. To je res najboljša voščila, kajti apostol Pavel je zapisal, da ni drugega imena, v katerem bi mogli najti svoje zveličanje, kakor samo v tem imenu. Tudi v našem pozdravu iz domovine se nahajajo skrite in tihe želje, ki bi rade prihitele do poslednjega slovenskega junaka in bi mu prav v srce želele: veselo in srečno novo leto. Pa kako naj bo veselo, kako naj bo srečno v tem strašnem klanju? Res želijo naše tihe in skrite želje konca temu klanju, želijo one zlate, lepe besedice: mir, toda dokler ga še ni, nam more biti novo leto srečno in veselo le v varstvu imena Jezusovega. »Blagor tistemu, ki se nad menoj ne pohujša,« je rekel nekoč Gospod sam. Res, blagor onemu vojaku, ki se oklepa vedno, trdno in nemahljivo, vkljub nekaterim slabim tovaršem, Kristusa-Odrešenika. On je zdravim moč, ki jih podpira, je bolnim in ranjenim tolažba, On ljubi reveže in trpine, On piše v knjigo življenja naše muke in boje, skrbi in solze, naše trude in našo kri. On je padlim in umrlim večno plačilo. »Mi pa oznanjujemo Kristusa, križanega,« je zapisal sv. Pavel, »ki je nevernikom v zaničevanje, Judom v pohujšanje« — nam pa je Kristus v odrešenje in zveličanje.

Svetniki poljskega naroda.

Vsakateri narod je ponosen na svoje junake; zato slavi častne može, ki so z mečem zmagovali nasprotnika, časti učenjake, ki so z uma svetlim mečem povzdigovali svoje ljudstvo na višjo stopinjo olike. Veliko je vredna častna oblast, veliko veda, veliko več pa tista veda, ki uči človeka prav živeti, ta veda je krščanska nravnost, ki vzbuja v narodih, kakor pomladansko solnce rožice, vse moči, na katerih sloni narodov sreča in veljava. Tudi slovanski narodi so pošiljali svoje junake v zbor katoliških svetnikov. Najbolj znani in najbolj čiščeni svetniki poljskega naroda so: Sv. Jadviga (Hedwig), sv. Vojteh (Adalbert), sv. Kazimir, sv. škof Stanislav, sv. Hijačint in bl. mučenik Šimen in sv. Stanislav Kostka.

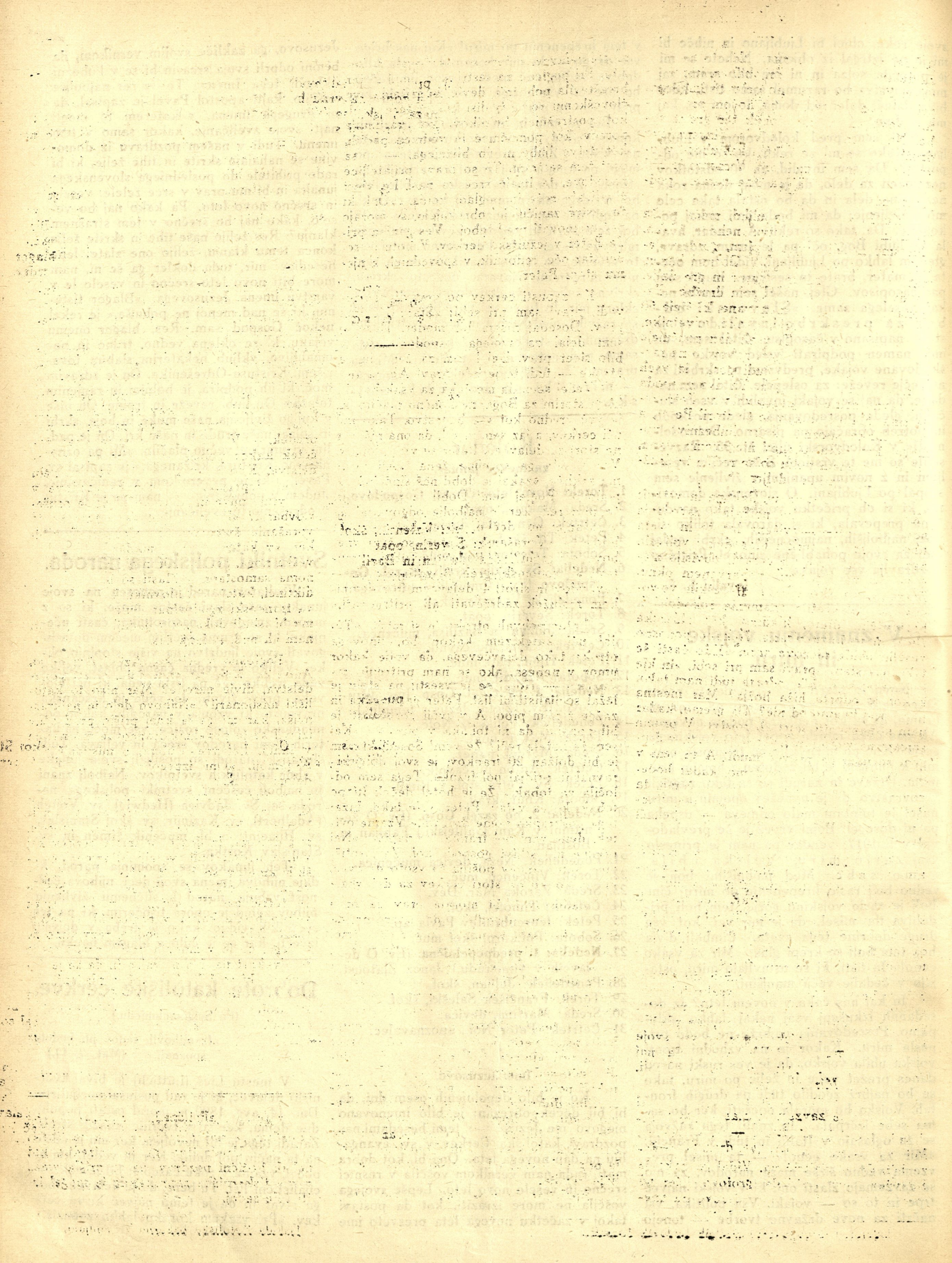
Teh junakov se spominja narod, ki daje njihova imena svoji deci, njihova čednost vzbuja narod k sličnemu življenju, njihov zgled je opora tisočerim, ki na teh svetnikih vidijo, kako je treba v dejanju izvesti, kar se je čulo v blagem nauku.

Dobrote katoliške cerkve.

(Po Seigerschmiedu.)

»Iz njihovih sadov jih bodeite spoznali.« (Mat. 7, 17.)

V mestu Lieš (Lüttich) je bival tvorčni delavec, ki je rad poslušal socialiste. Dne 14. avg. 1890 je moral ostati popoldne doma, ker so v tvornici snažili stroje. Zaradi tega je bil nevoljen, ker mu je odšlo na ta način pol dneva. Ker ni vedel, kaj bi počel, vzame v roke časopis; bil je nek socialistični list. Tu bere, da je delavec uboga stvar in da je temu največ kriva cerkev. »Pri vsakem koraku lahko zapaziš.«

je bral v listu, »da cerkev ničesar ne stori za delavca.« — »Kaj? Pri vsakem koraku!« pravi Peter (tako je bilo delavcu ime) sam pri sebi, »no, o tem se pa hočem prepričati.« Nevoljen vzame klobuk ter gre iz sobe. Na stopnicah sreča uda Vincencijeve družbe. Ravno je prišel obiskat ubogo vdovo ter ji prinesel podporo. V mestu je 300 udov te družbe, katera ima namen, podpirati ubožce.

Ko Peter stopi na ulico, sreča moža srednjih let v spremstvu nekega dijaka. »Mi smo hoteli ravno k vam, gospod Peter!« ga nagovori starejši. »Gospod baron, mati je doma,« odvrne Peter in gre dalje. Ta dva gospoda sta bila uda družbe »Patronage« (patronaž) imenovane, ki šteje 60 do 70 udov, profesorje, dižake, odvetnike, zdravnike, trgovce. Ti vsak dan poučujejo do 1200 dečkov in jih tudi zabavajo na razne načine. Isto delajo tudi gospe iz vseh stanov pri 1500 deklicah. Ta dva gospoda sta ravno prinesla izpričevalo za Petrovega sina. Malo korakov je še storil Peter, a že je lahko spoznal, kako ljubeznivo pomaga katoliška cerkev njegovemu stanu, zakaj na njenem polju so se rodile te družbe. Vkljub temu gre dalje.

Pride do cerkve sv. Jakopa in vstopi: »Kaka krasota! kaka potrat!« zagodrnja nevoljen, dasi je vzvišena lepota in sveta tihota v prazni cerkvi blagodejno vplivala nanj. Ko ogleduje po cerkvi, obvisijo njegove oči na krasnem, pobarvanem oknu. Zraven grba škofjiskega in lieških vojvodov so se svetila znamenja rokodelskih bratovščin: dleto, kladivo, kôl, zidarska žlica, in to blizu oltarja. Nekako ponosno veselje obide njegovo srce. »Kdo časti še tako naš stan,« pravi sam pri sebi, »in kje je palača, ki bi bila odprta tudi nam tako, kakor je odprta hiša božja? Mar mestna hiša? Kaj imamo od nje? Tja gremo, kadar nam je naznaniti smrt ali rojstvo. V prvem slučaju ne vidimo ničesar od žalosti, v drugem se nam pa preveč mudi. A tu sem v hišo božjo pa lahko pridemo, kadar hočemo, in ostanemo, kolikor časa hočemo, ta hiša je ravno toliko naša kakor bogatinovala. Tu se lahko veselimo, tu smo domači otroci.«

Ko se zopet ogleda, zapazi dva redovnika šolska brata. Po dnevnem trudu v šoli sta prišla iskat počitka in moči v molitvi. »Glej, tu sta dva, ki morata več prenesti ko ti,« govori Peter sam pri sebi. »Ti bežiš iz hiše, kadar ti delajo otroci prevelik nemir, ti pa se prostovoljno bavijo ves ljuhi dan s petdeseterimi ali še več otroki. Ako mi otroci odrastejo, mi bodo pomagali, ti brate pa sprejemajo vsako leto nove otroke in ko jih odgojijo, jih izpuste. Mnogokrat nimajo od tega drugega plačila kot nehvaležnost. In tako delajo vse svoje življenje.« Nekaj mu prigovarja, da naj moli za dobre brate, Peter ne moli, ampak gre dalje.

Zamišljen gre po ulici, ko zapazi mal voziček z enim konjem. Bil je voziček redovnic, imenovanih »Male sestre ubožcev«. Peter je poznal sestrice: ena je bila grofova hči, druga delavčeva. Videl je, kako je delavčeva hči pošiljala grofovo hčer od vrat do vrat pobirat mile darove za one-

mogle delavce, katere so oskrbovale te sestre. Pri pogledu na sestri se spomni Peter brezštevila pobožnih devic, ki lajšajo revno človeškemu rodu, bodisi kot matere sirot, kot postrežnice bolnikov, kot varuhinje norcev, kot pomočnice in vodnice padlih, kot žrtve ljubezni do bližnjega. — »Vsa čast tem sestram. Te so prave prijateljice narodove, te imajo srce za nas! Le vleci živalica!« reče in pogladi konja. »Oni, ki te sestre zaničujejo, obrekujejo, se morajo pač sramovati pred teboj.« Ves ganjen pride Peter v jezuitsko cerkev. V kotu je sedel star oče, redovnik, v spovednici, k njemu stopi Peter.

Ko zapusti cerkev po opravljeni spovedi, pravi sam pri sebi: »Stari oče ima prav. Dosedaj nisem bil moder. Dosedaj sem delal za svojega gospodarja, to je bilo sicer prav. Delal sem za ženo in za otroke — tudi to je bilo prav! Ali za Boga? Vedel sem, da me čaka za vsak korak, ki ga storim za Boga, neskončno plačilo, ki je več vredno kot vse bogastvo. Tako me uči cerkev, a jaz sem mislil, da ona ničesar ne stori za delavce.« Peter se vrne domov. Vsa vesela ga sprejme žena. »Ali veš,« mu zakliče, »zakaj je dobil naš sinček lepo podobo? Poglej sem! Dobil je podobo in še prvi red, ker je najbolje odgovarjal na vprašanje; no, dečko, povej, katero je že bilo.« — »Vprašanje: Kateri so štiri vnebovpijoči grehi? 1. Račoveljni uboj, 2. mučasti ali sodomski greh, 3. zatiranje ubožcev, vdov in sirot; 4. delavcem in najemnikom zaslužek zadrževati ali pritrgovati.«

Peter pohvali otroka in si misli: »Tedaj uči katekizem kakor bogatinovega otroka tako delavčevega, da vpije kakor umor v nebesa, ako se nam pritrguje zaslužek.« — Hotel se je vsteti; na stolu je ležal socijalistični list. Peter ga zmečka in zažge z njim pipo. A v svoji gorečnosti je bil pozabil, da ni tobaka v pipi. — »Kaj sem že hotela reči? Že vem! Sosed, ki nam je bil dolžan 20 frankov, je svoj dolg poravnal in pridjal pol franka. Tega sem odločila za tobak.« Že je hotel deček iti po tobak, ko ga vstavi Peter. »Ne tako, Liza; tega pol franka pojde drugam.« Vzame ovitek, dene vanj pol franka ter napiše: »Naj prejme milostljivi gospod škof. Za sirotišnico Salezijancev pošilja to vsoto delavcev, ki ve, koliko da stori cerkev za delavca.«

Zadostovati bi morala prav za prav že ta resnična dogodbica, da spoznamo, da ima cerkev srce za narod, kakor ga je imel njen ustanovitelj Jezus Kristus. Mnogokrat se sicer sliši, da cerkev kaže le na nebesa ter z njimi tolaži uboge, za ta svet pa ničesar ne stori. A nič ni bolj napačnega ko to. Priča nam o tem francoski modroslovec Monteskie (Montesquieu): »Čudovito! Krščanska vera, katere predmet je sicer sreča prihodnjega življenja, utemeljuje tudi srečo sedanjega življenja.« — Na katerokoli polje se ozremo, povsod vidimo neštivilne dobrote, katere je delila človeškemu rodu. Ne bom vnovič popisoval preobrata, katerega je povzročila Jezusova cerkev, ko je s svojim naukom izpreobrnila poganski svet v krščanski, prenovila obličje zemlje.

Poglejmo le v naslednje čase, ko je

cerkev zadobila popolno prostost, zlasti ko je imela največ vpliva, namreč v srednjem veku, in tudi na sedanji čas. Na dnevnem redu so dandanes takorekoč očitki, češ, da cerkev ni ničesar storila za delavski stan. — Ti možje pač prav nič ne poznajo zgodovine, sicer bi vedeli, da je ravno katoliška cerkev bila vedno najboljša mati delavskega stanu. Ona je delo, katero je bilo v poganstvu sramotno, povzdignila do časti. »In nikdar, ne prej, ne slej, ni bilo delo v toliki časti, v tolikem varstvu, kot v drugi polovici srednjega veka,« piše dr. Ratzinger.

Da bi popolnoma zatrla krive poganške nazore o delu, je cerkev v svojih apostolih sama delala, z oznanovanjem sv. vere je združevala delo. Ustanovitelj redov, tako sv. Avguštin, sv. Bernard in drugi so svojim redovnikom razen molitve in drugih pobožnih vaj zapovedali tudi delo. In od samostanov so se narodi učili dela. Kakor je katoliška cerkev skrbela za čast dela, tako je tudi skrbela za njegov napredek. — V samostanih nam je iskati začetek kakor poljedelstva tako tudi rokodelstva. Kdo je, vprašam, v večjem delu Evrope izpremenil velikanske gozdove v rodovitne njive in travnike? Kdo je osuševal barja? »Doline,« odgovarja nam na to vprašanje švicarski liberalec dr. Dändliker, »v katere prej ni nikdar stopila človeška noga, preobrazili in obljudili so večinoma samostanni.« Zlasti so bili to benediktinci, katoliški redovniki, kakor priznava francoski zgodovinar Guizot. Toda čemu bi iskali dokazov v daljnih časih, dosti nam jih nudi sedanji čas.

Poglejmo v Afriko, Azijo, Avstralijo, Ameriko. Kdo uči ondi dela, zlasti poljedelstva, divje narode? Mar niso to katoliški misijonarji? »Njihovo delo je najkrasnejše, kar mi ga je kdaj prišlo pred oči,« izjavil se je poveljnik francoske mornarice v Indiji, Lefevre-Dubua, o misijonišču v Bagamoji. »Oni izpreobračajo zamorce z delom in imajo pravo pot. Pokrpite Afriko z drugimi Bagamojci in dali ste ji krščansko civilizacijo.« Od samostanov so se učili narodi kmetijstva, vrtnarstva, vinoreje, rokodelstva. In dokler je imela cerkev kaj vpliva, je delo tudi cvetelo. »Razmere nemških kmetov so bile tedaj — v srednjem veku —« piše A. Huber (»Geschichte Cesterreichs« III., 496.), »v vsakem oziru veliko boljše kakor v naslednjih stoletjih. Kako dobro se jim je godilo, razvidimo že iz tega, da je v mnogih krajih prišlo meso po dvakrat na dan na mizo in da se je delavcem, ki so bili sicer dobro plačani, dajalo pogosto tudi vino. Zgodovina 14. in 15. stoletja nam poroča o toliki povzdigi čbtrnije in o tolikem splošnem blagostanju rokodelcev, kakoršnega ne najdemo več v nobenem času.«

(Dalje prihodnjič.)

Listnica uredništva. Cenjeni bralci »Pozdrava« naj oprostite, da se je zopet zakasnil. Uredništvo ga je priredilo kot nekak božični pozdrav, pa so prišle vmes razne tiskarniške zapreke, da je mogel iziti šele sedaj.

1. 1911

